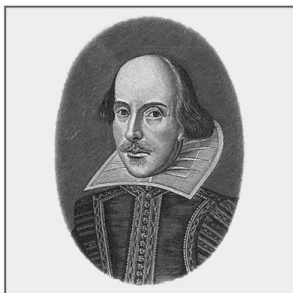

**William
Shakespeare**

**Večer
tříkrálový**

Půjčujeme:

knihy / časopisy / noviny / mluvené slovo /
hudbu / filmy / noty / obrazy / mapy

Fpřístupňujeme:

wi-fi zdarma / e-knihy / on-line encyklopedie /
e-zdroje o výtvarném umění, hudbě, filmu

Pořádáme:

setkání s autory / přednášky / koncerty /
filmová představení / výstavy /
aktivity pro děti a jejich rodiče / čtení

www.mlp.cz

knihovna@mlp.cz

www.facebook.com/knihovna

www.e-knihovna.cz

Znění tohoto textu vychází z díla *Večer tříkrálový* tak, jak bylo vydáno Státním nakladatelstvím krásné literatury, hudby a umění v roce 1959 (SHAKESPEARE, William. *Komedie. Díl 2.* Přel. Josef Václav Sládek. 1. vyd. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1959. 676 s. Český překlad, sv. 6).

Autorem portrétu Williama Shakespeara na obálce e-knihy je Martin Droeshout.

Text díla (William Shakespeare: *Večer tříkrálový*), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), není vázán autorskými právy.

Citační záznam této e-knihy:

SHAKESPEARE, William. *Večer tříkrálový* [online]. Přel. Josef Václav Sládek. V MKP 1. vyd. Praha: Městská knihovna v Praze, 2013 [aktuální datum citace e-knihy – př. cit. rrrr-mm-dd]. Dostupné z: http://web2.mlp.cz/koweb/00/03/88/41/57/vecer_trikralovy.pdf

.

Vydání (obálka, grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uveďte autora-Nevyužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.0 z 9. 5. 2013.

OBSAH

OSOBY	5
JEDNÁNÍ PRVNÍ.....	6
Scéna první.....	6
Scéna druhá.....	8
Scéna třetí	11
Scéna čtvrtá	16
Scéna pátá.....	18
JEDNÁNÍ DRUHÉ.....	30
Scéna první.....	30
Scéna druhá.....	32
Scéna třetí	34
Scéna čtvrtá	41
Scéna pátá.....	47
JEDNÁNÍ TŘETÍ.....	54
Scéna první.....	54
Scéna druhá.....	61
Scéna třetí	64
Scéna čtvrtá	67
JEDNÁNÍ ČTVRTÉ.....	82
Scéna první.....	82
Scéna druhá.....	85
Scéna třetí	90
JEDNÁNÍ PÁTÉ.....	92
Scéna první.....	92

OSOBY

HRABĚ ORSINO, vévoda ilýrský.

SEBASTIAN, bratr Violin.

ANTONIO, lodní kapitán, přítel Sebastianův.

JINÝ KAPITÁN, ochránce Violin.

VALENTIN, }

CURIO, } šlechtici z komonstva vévodova.

PAN TOBIÁŠ ŘÍHAL Z ŘÍHALIC, ujec Olivii.

PAN ONDŘEJ ZMRZLÍK, rytíř.

MALVOLIO, správce domu u Olivie.

FABIAN, }

FESTE, šašek, } ve službě u Olivie.

OLIVIE

VIOLA

MARIE, Oliviiina komorná.

PÁNOVÉ, KNĚŽÍ, PLAVCI, SOUDNÍ ZŘÍZENCI, HUDEBNÍCI
a jiná **DRUŽINA**.

Dějiště: město v Ilýrii a blízké pomorí.

JEDNÁNÍ PRVNÍ

Scéna první

Pokoj v paláci vévodském.

(Vystoupí VÉVODA, CURIO a jiní PÁNOVÉ. HUDEBNÍCI v pozadí.)

VÉVODA: Když hudba stravou lásky, hrajte dál; –
mně dejte přes míru, by touha po ní
se přesytivši ochuravěla
a skonala. – Tu větu poznovu!
Má mroucí spád. – Ó, přešlo to můj sluch
jak sladký jižní van, když zadýchá
přes záhon fialek a ukrádá
i dává vůni! – Dosti již, nic dál;
již není to tak líbezné jak dřív.
Ó duchu lásky, jaks pln života
a svěží tak, že ač tvá bezměrnost
vše pojímá jak moře, přece nic
tam nevpadá, ať sebevalnější
a dokonalejší, by v zlevnění
a láci nekleslo v ten okamžik!
Tak plna láska mátoh přeludných,
že sama nejvyšším jest přeludem.

CURIO: Můj kníže, nechcete jít na honbu?

VÉVODA: Co, Curio, mám honit?

CURIO: Jelena.

VÉVODA: Aj, honím ze všech nejvzácnějšího.
Ó, když mé oči nejprv spatřily
Olivii, mně bylo, jako vzduch
by od morové rány čistila!

V ten mžik jsem já byl změněn v jelena
a touhy mé jak lítí, krutí psi
mne od té chvíle pronásledují.

(Vystoupí VALENTIN.)

Nuž jak! Co od ní neseš nového?

VALENTIN: Můj kníže, odpusťte, já nebyl jsem
k ní připuštěn; leč její komorná
mi dala za ni tuto odpověď:
Sám blankyt, dokud létem sedmerým
se neprohřál, jí nepohledne v tvář;
leč jako mniška rouškou zastřena
chce choditi a kropiti co den
svůj pokoj slání oči hubící:
to vše jen z lásky k bratru mrtvému,
již zachovat by chtěla trvalou
a čerstvou ve své truchlé paměti.

VÉVODA: Ó ta, jež srdcem ušlechtilým tak
dluh lásky platí pouze bratrovi,
jak bude milovat, až nádherná
ta zlatá střela roje usmrtí
všech jiných citů, které žijí v ní!
Až játra, mozek, srdce, mocnářské
ty trůny, budou cele zaujaty
a její sladké dokonalosti
vše ovládány králem jediným!
Ó, spěšte přede mnou do květných loubí;
tam lásky sny se nejnádherněj snoubí.

(Odejdou.)

Scéna druhá

Pomoří.

(Vystoupí VIOLA, KAPITÁN a PLAVCI.)

VIOLA: Jaká to tady země, přátelé?

KAPITÁN: Ilýrie, má slečno.

VIOLA: Co já si počít mám v Ilýrii?

Vždyť bratr můj už dlí v Elysiu.

Však možno, že se neutopil přec. –

Co, plavci, myslíte?

KAPITÁN: Jen stěží bylo možno zachránit
vás samu.

VIOLA: Ó, můj bratr nešťastný!

Leč snad že tak byl zachráněn i on. –

KAPITÁN: Ba pravda, slečno; bych pak tímto, „snad“

vás potěšil, to mějte za jisté,

že když se rozštěpila naše loď

a vy a tato hrstka ubohá,

jež s vámi zachráněna, po vlnách

se hnala v člunu, bratra vašeho

jsem postřehl, jak v nebezpečství

jsa povážliv a učen odvahou

a nadějí, k mocnému stožáru

se přivázel, jenž mořem kolotal;

a tak jsem viděl ho jak Ariona

na hřbetu delfínově s vlnami

se přáteliti, až mne přešel zrak.

VIOLA: Zde zlato za tvou zvěst. Má záchrana
i v jeho spásu budí naději,

a to, cos řekl, jest jí oporou.
Znáš tuto zem?

KAPITÁN: Ó, velmi dobře, slečno,
neb ani necelé tři hodiny
jest odtud místo, kde jsem zrozen byl
a vychován.

VIOLA: Kdo tady panuje?

KAPITÁN: Šlechtný kníže, povahou i rodem.

VIOLA: Jak jmenuje se kníže ten?

KAPITÁN: Orsino.

VIOLA: Orsino! Svého otce mluvíti
jsem o něm slýchala: on tenkrát
byl svoboden.

KAPITÁN: A tak jest dosavad,
neb aspoň do nedávna ještě byl.
Však před měsícem šel jsem z domova
a tenkrát začalo se šeptati
– neb, jak už víte, to, co velcí činí,
lid přežvatlává –, že se uchází
o lásku spanilé Olivie.

VIOLA: A kdo jest ona?

KAPITÁN: Ctnostná dívka jest
a dcera hraběte, jenž před rokem
když umřel, pod ochranou zanechal
jí svého syna, bratra jejího,
jenž krátce potom také odešel.
A z vroucí lásky k němu, praví se,
že společnosti mužů zřekla se,
ba každého i na ně pohledu.

VIOLA: Ó kéž bych mohla sloužiti té dámě
a utajiti světu to, co jsem,
než k tomu příležitost dozraje!

KAPITÁN: Toho as bude těžko docílit;
neb žádné prosby-nechce vyslyšet,
ba ani od samého vévody.

VIOLA: Máš, kapitáne, pěkné způsoby;
i ačkoliv tak často příroda
zdí krásnou obkličuje nákazu,
přec o tobě chci věriti, že máš
i mysl, která zcela ve shodě
s tvou krásnou zevnější jest povahou.
I prosím tě – a štědrou odměnu
máš za to míti –, abys utajil,
co jsem, a tak mi nápomocen byl
u přestrojení, jež snad poslouží
mým záměrům. Chci sloužit vévodě;
ty představíš mne jako kleštěnce.
A nebudeš snad toho litovat,
neb umím zpívat, hudbou všelikou
se zamlouvati mu, což učiní
mne v jeho službách velmi prospěšnu.
Vše ostatní sám čas již docení;
jen ty s mým vtipem spoj své mlčení.

KAPITÁN: Vy budte půlmuž, já váš němý zatím;
a zablabolím-li, ať oči ztratím.

VIOLA: Dík za vše; ved' mne dál.

(Odejdou.)

Scéna třetí

V domě Oliviině.

(Vystoupí pan TOBIÁŠ ŘÍHAL a MARIE.)

PAN TOBIÁŠ: Co, u všech všudy, myslí moje neť, že si bere smrt svého bratra tak k srdci? Jsem jist, že zármutek jest vrahem života.

MARIE: Na mou věru, pane Tobiaši, musíte v noci chodit časněji domů. Vaše neť, má velitelka, velmi se horší na ty vaše pozdní hodiny.

PAN TOBIÁŠ: Jest lépe jí se horšit než pohoršení dávat.

MARIE: Pravda, ale vy musíte se držeti v slušných mezích pořádku.

PAN TOBIÁŠ: Držeti! – Pořádněj už se držet nebudu, než držím na sebe. Ten oblek přec je slušný dost, aby se v něm dalo pít; rovněž ty boty. A nejsou-li, ať se na svých vlastních poutkách oběsí.

MARIE: To hýření a pití vás přivede na mizinu. Slyšela jsem, jak má slečna včera o tom mluvila; a také o nějakém bláznivém rytíři, jehož jste ondy večer k nám přivedl na námluvy.

PAN TOBIÁŠ: Jakže? – O panu Ondřeji Zmrzlíkovi?

MARIE: Tak; o něm.

PAN TOBIÁŠ: On jest tak statný muž jako kterýkoli v Ilýrii.

MARIE: Nač to povídáte?

PAN TOBIÁŠ: Proto, že má tři tisíce dukátů ročních důchodů.

MARIE: Však bude do roka hotov se všemi těmi dukáty; jest to učiněný pošetilec a marnotratník.

PAN TOBIÁŠ: Fuj! že tak mluvíte! Hraje na violu d'amour a mluví

tři neb čtyři jazyky od slova k slovu, bez knihy, a má všechny vzácné dary přírody.

MARIE: Ty věru má i s darem hlouposti. Neboť vedle toho, že je blázen, je také velký štváč; a kdyby neměl daru zbabělství, jenž dusí jeho štváčský zápal, soudí moudří lidé, že by záhy dostal dárkem hrob.

PAN TOBIÁŠ: Při této ruce! Jsou to ničemové a nactiutrhači, kteří tak o něm mluví. Kdožpak jsou to?

MARIE: Ti, kteří k tomu ještě dodávají, že noci nemine, aby se neopil ve vaší společnosti.

PAN TOBIÁŠ: Popíjením na zdraví mé neteře! Na její zdraví budu pít, dokud mám díрку v hrdle a dokud je doušku v Ilýrii, Sketa a dareba je ten, kdo nechce připíjet mé neteři, dokud se mu mozek na palci nohy neroztočí jako vlček. Hej, holka! Castiliano vulgo! Hle, tady přichází pan Ondřej Zmrzlík.

(Vystoupí pan ONDŘEJ ZMRZLÍK.)

PAN ONDŘEJ: Pan Tobiaš Říhal! Jak se daří, pane Tobiaši Říhale?

PAN TOBIÁŠ: Líbezný pane Ondřeji!

PAN ONDŘEJ: Pozdrav Bůh, hezký šotku!

MARIE: Vás také, pane.

PAN TOBIÁŠ: Hr, pane Ondřeji, hr!

PAN ONDŘEJ: Kdože to je?

PAN TOBIÁŠ: Komorná mé neteře.

PAN ONDŘEJ: Milá slečno Hr, rád bych se s vámi blíže seznámil.

MARIE: Říkají mi Marie, pane.

PAN ONDŘEJ: Milá slečno Marie Hr --

PAN TOBIÁŠ: Jste na omylu, rytíři; hr znamená: udeřte na ni,

popadněte ji, namluvte si ji, zmocněte se jí.

PAN ONDŘEJ: Na mou duchu, to bych s ní nechtěl zkusit v této společnosti. To tedy znamená hr?

MARIE: Poroučím se, pánové!

PAN TOBIÁŠ: Pustíš-li ji tak, pane Ondřeji, ať nikdy více meče netasíš.

PAN ONDŘEJ: Pustím-li vás tak, panenko, ať nikdy více meče netasím. Myslíte-li, krasotinko, že máte co dělat s blázny?

MARIE: S vámi, pane, nemám co dělat.

PAN ONDŘEJ: Ale budete mít, to vám povídám. Zde má ruka na to.

MARIE: Inu, pane, myšlenky jsou volné. Prosím vás, doneste si ruku do čeledníku, ať vám ji tam nakropí.

PAN ONDŘEJ: Proč, zlatoušku? Co tím myslíte?

MARIE: Je vyschlá, pane.

PAN ONDŘEJ: Aj, to si myslím; přece nebudu takový osel, abych si ruce nedržel v suchu. Ale ten váš žert?

MARIE: Je suchý, pane.

PAN ONDŘEJ: Sedláte si mnoho takových?

MARIE: Ano, pod všemi nehty rukou mi sedí. Tak, teď pustím ruku vaši a poroučím se vám – neosedlána.

(Odejde.)

PAN TOBIÁŠ: Ó rytíři, potřebuješ sklenku sektu! Zda jsem tě kdy viděl tak poražena na hlavu?

PAN ONDŘEJ: Tuším, že nikdy, pane Tobiáši, co jste živ, leda když mne porazil sekt. Mně to někdy připadá, jako bych neměl více filipa než kterákoliv duše křesťanská nebo nějaký

pravšední chlap, ale jsem velký jedlík hověziny a to myslím
jest mému vtipu na škodu.

PAN TOBIÁŠ: Zajisté!

PAN ONDŘEJ: Kdybych to věděl, odřek bych si toho. Zítra jedu
domů, pane Tobiáší.

PAN TOBIÁŠ: *Pourquoi*, můj drahý rytíři?

PAN ONDŘEJ: Co je to *pourquoi*? – Mám jet, či nemám? Přál bych si,
abych byl tolik času vynaložil na cizí jazyky jako na
šermování, tančení a štvání medvědů. Ó kéž bych se byl
vrhnul na učenost!

PAN TOBIÁŠ: To by ti byli pěkně přičechrali paruku.

PAN ONDŘEJ: Jak, bylo by mi to příkrášlilo vlas?

PAN TOBIÁŠ: Není pochyby, neboť jak vidíš, nechce se ti kadeřiti
sám od sebe.

PAN ONDŘEJ: Ale sluší mi dost obstojně, není-li pravda?

PAN TOBIÁŠ: Znamenitě; visí na tobě jako na kuželi a ještě se
dočkám, že si tě vezme selka mezi kolena a bude ti je
odpřádat.

PAN ONDŘEJ: Jak povídám, zejtra jedu domů, pane Tobiáší. Vaše
neť se ani neukáže; a ukáže-li se, vsadím jednu proti čtyřem,
že mne nechce. Ten jistý hrabě tady v sousedství si ji
nadchází.

PAN TOBIÁŠ: Ani slyšet nechce o hraběti, nechce se provdati nad
svůj stav, ani rodem, ani lety, ani duchem; slyšel jsem ji na to
přísahat. Netřeba ti ještě zoufat, brachu.

PAN ONDŘEJ: Zůstanu ještě o měsíc déle. Jsemť chlapík, nad
něhož není ve světě co do podivných rozmarů. K mumrajím
a šaškovinám jsem jako stvořen.

PAN TOBIÁŠ: Jsi kovaný v takových šprýmech, rytíři?

PAN ONDŘEJ: Jako kterýkoliv muž v Ilýrii, jenž není nad můj stav.
S nějakým v tom sestárlým plesnivcem se arcit' měřit
nemohu.

PAN TOBIÁŠ: Jaks daleko to přived v tančení galliardy, rytíři?

PAN ONDŘEJ: Na mou věru, vyseknu kapriolu jak jen což.

PAN TOBIÁŠ: Jídáš také mnoho skopového.

PAN ONDŘEJ: A v skoku nazpátek jsem bez řeči tak silný jak jen
kdokoli v Ilýrii.

PAN TOBIÁŠ: Pročpak ty věci ukrývat? Pročpak ty dary zastírat
oponou? Cožpak se bojíš, aby se jich nechytil prach jako
podobizny nějaké veselé dámičky? Proč nechodíš do kostela
krokem galliardovým a nevracíš se domů korrantem? Má
chůze byla by menuetem a i na stranu bych odskočil
sarabandou. Co jen myslíš? – Je ten svět podle toho, aby se
dokonalosti v něm tajily? Já soudil dle znamenitého útvaru
tvé nohy, že byla zformována pod planetou galliardy.

PAN ONDŘEJ: Ano, jadrná je; v ohnivé punčoše dost slušně
vypadá. – Máme si zahulat?

PAN TOBIÁŠ: Co jiného bychom dělali? Cožpak nejsme narozeni
pod souhvězdím býka?

PAN ONDŘEJ: Býka? To znamená boky a srdce.

PAN TOBIÁŠ: Ne, brachu; to znamená lýtka a stehna. Ukaž mi, jak
umiš metat kaprioly. Ha, výše, ha ha! – Výborně!

(Odejdou.)

Scéna čtvrtá

Vévodský palác.

(Vystoupí VALENTIN a VIOLA v mužském obleku.)

VALENTIN: Bude-li vám vévoda i nadále tak přízniv, Cesario, není pochyby, že se vysoko povznesete. Zná vás jen tři dny a již tu nejste cizincem.

VIOLA: Bud' se obáváte jeho rozmarů, aneb mé nedbanlivosti, když pochybujete o trvání jeho lásky. Jest, pane, ve své přízni vrtkavý?

VALENTIN: To není, věřte mi.

VIOLA: Děkuji vám. Zde přichází Vévoda.

(Vystoupí VÉVODA, CURIO a DRUŽINA.)

VÉVODA: Kdo viděl Cesaria?

VIOLA: Jsem k vašim službám, vzácný pane; zde.

VÉVODA: Vy zatím odstupte. – Cesario,
ne méně víš než vše; já otevřel
ti knihu tajů celé duše své.
A protož, dobrý hochu, dojdi k ní
a nedej přístupu si zabránit;
stůj u vchodu a řekni jim, že spíš
tvé nohy tady vrostou do země,
než odešel bys, nejsa vyslyšen.

VIOLA: Můj vzácný pane, jest-li oddána
tak svému žalu, jak se povídá,
jsem jist, že nikdy nepředpustí mne.

VÉVODA: Bud' hlučným, překroč meze dvornosti,
než abys bez úspěchu odešel.

VIOLA: A kdybych, pane, mluvil s ní, co pak?

VÉVODA: Ach, odhal jí mé lásky horoucnost,
mou něžnou věrnost stav jí na odiv;
vždyť bude ti to slušet hrát můj žal
a ona bude tvého mládí dbát
víc nežli posla tváře vážnější.

VIOLA: To nemyslím.

VÉVODA: Ó, věř to, milý hochu;
neb ti by lhali o tvých šťastných letech,
kdož řekli by, žeš muž. Ret Dianin
víc plný není, rubínovější;
tvé útlé hrdlo jako dívčí hlas
zní jasně, zdravě, a vše na tobě
se připodobá ženským způsobům.
Vím, že tvá hvězda jako stvořena
k té úloze. – Z vás čtyři nebo pět
jej doprovod'te – všichni, chcete-li;
neb mně jest nejlépe, když nejméně
mám společnosti. Dobře se ti dař
a budeš volně žíti jak tvůj pán,
vše, co jest jeho, nazýváje svým.

VIOLA: Vše učiním, bych vaši dámu získal.
(*Stranou.*) Ta cesta k námluvám jak nevesela,
když jeho ženou sama bych být chtěla.

(*Odejdou.*)

Scéna pátá

V domě Oliviině.

(Vystoupí MARIE a ŠAŠEK.)

MARIE: A teď mi řekni, kdes byl, sic ústa neotevru, ani co by prošel vlas, na tvou omluvu. Má velitelka tě dá za tvé toulky oběsit.

ŠAŠEK: Ať mne dá oběsit. Kdo je na tom světě dobře oběšen, už se báti nemusí, že půjde na vojnu.

MARIE: Dokaž to.

ŠAŠEK: Má už na to příliš vrátké nohy.

MARIE: Jak náleží vrátká odpověď. Povím ti, kam někdy vojna vede.

ŠAŠEK: Kam, dobrá panno Máří?

MARIE: K poražení na hlavu; ale tu jsi ty už dávno ztratil při svém bláznovství.

ŠAŠEK: Aj, Bůh obdař moudrostí ty, kteří ji mají; a blázni ať vyžítkují svého nadání.

MARIE: Ale ty budeš viset za to, žes byl tak dlouho pryč, nebo tě vyženou; a není-li to pro tebe zrovna tolik co šibenice?

ŠAŠEK: Mnohým dobrým oběšením se předejde zlá ženitba; a co se týče vyhnání, v létě to projde.

MARIE: Ty se tedy nepoutáš?

ŠAŠEK: Ne, najedno poutko nikdy; mám vždycky v zásobě dvě.

MARIE: Aby když se jedno přetrhne, druhé tě udrželo; a prasknou-li obě, spadnou ti kalhoty.

ŠAŠEK: Trefně, na mou věru velmi trefně! Dobrá, jen tak dál. Kdyby pan Tobiáš zanechal pití, byla bys ty tak vtipný kousek Evina

masa jako kterákoli v Ilýrii.

MARIE: Mlč, ty šelmo, již ani muk. Zde přichází má paní. Omluv se moudře; tak uděláš nejlépe.

(*Odejde.*)

ŠAŠEK: Vtipe, jest-li to vůle tvá, dej mi dobře zabláznit! Ti mudráci, kteří myslí, že tě mají, velmi často ukážou se blázny, a já, který jsem jist, že tě nemám, mohu platiti za moudrého člověka. Neboť co praví Quinapalus? „Lepší vtipný blázen než hloupý mudrc.“

(*Vystoupí OLIVIE s MALVOLIEM.*)

Pozdrav tě Bůh, slečno!

OLIVIE: Odved'te blázna!

ŠAŠEK: Slyšíte, lidé? Odved'te slečnu!

OLIVIE: Jdi, jsi suchopárný šašek; mám tě již dost. Kromě toho stáváš se darebným.

ŠAŠEK: Dvě vady, madono, které dobrý doušek a dobrá rada napraví; neboť dejte suchopárnému šašku co pít, a nebude již suchopárný, a člověka darebného napomeňte, aby se napravil. Napraví-li se, není již darebný; nemůže-li, ať ho spraví záplatou. Vše, co je spraveno, je pouze záplatováno. Ctnost, která se proviní, jest jenom záplatována hříchem a hřích, jenž se polepší, má ctnost jenom záplatou. Stačí-li ten prostý závěrek, dobře; nestačí-li, jaká rada? Není školy opravdovější nad protivenství – a není nad štěstí zrodit se krásnou květinou. Slečna poručila odstranit blázna; protož odstraňte ji.

OLIVIE: Já řekla, příteli, aby odvedli vás.

ŠAŠEK: Omyl v nejvyšším stupni! *Cucullus non facit monachum*, slečno, což znamená asi tolik, že nemám takovou strakatinu

v mozku jako na svém šatu. Milá madono, dovolte, abych vám dokázal, že jste blázen.

OLIVIE: Můžeš to?

ŠAŠEK: Jako na obrátku, milá madono.

OLIVIE: Tedy to dokaž.

ŠAŠEK: Musím vás k tomu vzít na katechismus; má milá myško ctností, odpovídejte.

OLIVIE: Dobře, pane, z nedostatku jiné prázdné kratochvíle čekám na váš důkaz.

ŠAŠEK: Dobrá madono, proč truchlíš?

OLIVIE: Dobrý šašku, pro smrt svého bratra.

ŠAŠEK: Myslím, že jeho duše je v pekle, madono.

OLIVIE: Víím, že jeho duše je v nebi, šašku.

ŠAŠEK: Tím větší blázen jste, madono, truchlíc pro to, že duše bratra vašeho jest v nebi.

OLIVIE: Co myslíte o tom bláznů, Malvolio? Nelepš se?

MALVOLIO: Ano, a bude tak, dokud z něho muka smrti duši nevytřesou. Staroba, která moudré lidi oslabuje, dělá blázna lepším a lepším.

ŠAŠEK: Bůh sešli na vás, pane, rychlou starobu, abyste tím lépe prospíval v bláznovství! Pan Tobiáš bude na to přísahat, že nejsem liška, ale nevsadí na to grešli, že vy nejste blázen.

OLIVIE: Co tomu říkáte, Malvolio?

MALVOLIO: Divím se, že Vaše Vzácnost má zálibu v tak prázdném ničemovi. Viděl jsem, jak byl ondy vyhozen ze sedla pravšedním šaškem, který neměl více mozku než balvan. Podívejte se teď, jak už neví kudy kam. Nesmějete-li se

a nenadhazujete mu příležitost, má roubík v ústech. Ujišťuji vás, že nemám ty moudré lidi, kteří se takovému druhu bláznů dávají do řehotu, za nic lepší než za tatrmany bláznů.

OLIVIE: Ó, stůněte samolibostí, Malvolio, a okoušíte vše s pokaženou chutí. Kdo jest ušlechtilý, čistý a prostomyslný, má ty věci za ptačí plytky, které vy považujete za koule dělové. Není urážky od šaška z povolání, byť nedělal nic jiného, než se posmíval; a není posměchu od uznaně rozumného člověka, byť nedělal nic jiného, než káral.

ŠAŠEK: Merkur ti požehnej tvou vyřídilku, neboť mluvíš chvalně o bláznech.

(Vystoupí MARIE.)

MARIE: Slečno, nějaký mladý pán stojí u vrat a velmi si přeje s vámi mluvit.

OLIVIE: Od hraběte Orsina, není-li pravda?

MARIE: To nevím, slečno; jest to hezounký, mladičký muž a v slušném průvodu.

OLIVIE: Kdo z mých lidí jej zdržuje?

MARIE: Pan Tobiáš, slečno, váš příbuzný.

OLIVIE: Odstraňte jej, prosím vás; nemluví jinak než jako ztřeštěnec. Že nemá v sobě ostychu!

(Odejde Marie.)

Jděte, Malvolio; jest-li to vzkázání od hraběte, jsem churava neb nejsem doma; cokoli chcete, jen abychom se toho zbavili.

(Odejde Malvolio.)

Ted' vidíš, brachu, jak tvoje žerty stárnou a lidem se nelíbí.

ŠAŠEK: Tys mluvila pro nás, madono, jako by tvůj nejstarší syn kdys měl býti šaškem. Kéž Jupiter mu lebku mozkem nacpe!

Neb tady přichází jeden z tvých příbuzných, který má velmi prázdnou makovici.

(Vystoupí PAN TOBIÁŠ.)

OLIVIE: Na mou čest, zpola opilý. Kdo je to u vrat, strýče?

PAN TOBIÁŠ: Nějaký pán.

OLIVIE: Nějaký pán! Jaký pán?

PAN TOBIÁŠ: Takový nějaký panáček – – *(Zařihá.)* Mor na ty nakládané slanečky! – Nu, co ty, pitomče –

ŠAŠEK: Milý pane Tobiaši!

OLIVIE: Strýčku, strýčku, jak jste se to spustil již po ránu.

PAN TOBIÁŠ: Spustil! Nenávidím spuštění. – Někdo je u vrat.

OLIVIE: Ano, to víme, ale kdo?

PAN TOBIÁŠ: Ať je to čert, když chce, co je mi do toho; na mou duši, povídám. A co, mně je to všechno jedno.

(Odejde.)

OLIVIE: Čemupak se opilý člověk podobá, šašku?

ŠAŠEK: Utopenci, bláznů a ztřeštěnců; jeden doušek přes míru jej zblázní, druhý ztřeští a třetí utopí.

OLIVIE: Dojdi k prohlížeči nebožtíků, ať se podívá na mého strýce, neboť se nalézá v třetím stupni opilství; jest utopen. – Dejte pozor na něho.

ŠAŠEK: Je teprv ztřeštěn, madono, a blázen dá pozor na ztřeštěnce.

(Odejde.)

(Vrátí se MALVOLIO.)

MALVOLIO: Slečno, ten mladík na to přísahá, že musí mluvit s vámi. Řekl jsem mu, že jste churava; on dělá, jako by to již

věděl, a právě proto že přišel a rád by mluvil s vámi. Já na to, že spíte; zdá se, že tušil také to, a proto přišel a rád by mluvil s vámi. Co mu říci, slečno? Jest obrněn proti každému odbytí.

OLIVIE: Řekněte mu, že se mnou mluvit nebude.

MALVOLIO: To se mu již řeklo; ale povídá, že zůstane u vrat jako návěštní sloup neb noha u lavice, ale že chce mluvit s vámi.

OLIVIE: Jakého druhu je to člověk?

MALVOLIO: Inu, mužského.

OLIVIE: Jakého způsobu, se ptám?

MALVOLIO: Velmi nezpůsobný; chce s vámi mluvit, ať chcete či nechcete.

OLIVIE: Jak vypadá a jak je stár?

MALVOLIO: Ještě nedosti stár na muže a již ne tak mlád, aby chlapcem byl; tak jako hrachová klíštka dříve, než je luskem, neb jako jablíčko, když je skoro již jablkem. Jest tak napolo mezi chlapcem a mužem. Ale tvář má jak náleží hezkou a jazyk jako meč, ač by člověk myslil, že ještě mateřské mléko nestrávil.

OLIVIE: Ať vejde; zavolejte komornou.

MALVOLIO: Komorná, slečna vás volá.

(Odejde.)

(Vrátí se MARIE.)

OLIVIE: Podej mi závoj; tvář mi zahal, tak.
Teď poslechneme si Orsinův vzkaz.

(Vystoupí VIOLA s DRUŽINOU.)

VIOLA: Ctná paní toho domu kdeže jest?

OLIVIE: Jen mluvte ke mně; za ni odpovím.
Co libo?

VIOLA: Nejzářivější, nejskvostnější a nevyrovnatelná krásko...
Prosím vás, řekněte mi, zdali tato jest velitelkou domu, neboť
jsem ji nikdy neviděl. Nerad bych svou řeč zahodil; neboť
kromě toho, že jest nadmíru znamenitě složena, dal jsem si
velkou práci: naučiti se jí nazpaměť. Vzácné krasavice,
nesmějte se mi; jsem velmi citliv i k sebemenší nepřívětivosti.

OLIVIE: Odkud přicházíte, pane?

VIOLA: Neumím říci ani slůvka více, než jsem se naučil, a ta otázka
není v mé úloze. Milá, vlídná duše, dejte mi jen sebemenší
ujistění, že jste paní tohoto domu, abych mohl ve své řeči
pokračovati.

OLIVIE: Jste herec?

VIOLA: Ne, moje moudré srdce, a přec u samých klů zloby
přisahám, že nejsem to, co hraji. Jste vy paní domu?

OLIVIE: Nedomýšlím-li se práva na sebe, jsem.

VIOLA: Toť nad vše jisto, že jste-li jí, až příliš mnoho práva na sebe
se domýšlíte, neboť co jest vaše na rozdání, není vaše, abyste
to zadržela. Však to k mé úloze nenáleží. Chci pokračovati
v řečnění k vaší chvále a potom odhaliti srdce svého
poselství.

OLIVIE: Přistupte k tomu, co v něm důležitě; chválu vám
odpustím.

VIOLA: Ach žel, já si dal tolik práce se tomu naučit, a je to tak
vzletné!

OLIVIE: Tím spíše tedy asi vybásněno. Prosím vás, nechte si to.
Doslechla jsem, že jste tam u brány byl nezpůsobný,
a dovolila jsem, abyste vešel, spíše abych se vám podivila

než vás vyslechla. Nejste-li nemoudrý, jděte; máte-li rozum, mluvte zkrátka. Nejsem v takové míře, abych se účastnila tak šermovného hovoru.

MARIE: Není libo zvednout plachty, pane? Tudy cesta!

VIOLA: Ne, můj milý palubníčku; budu zde pojíždět ještě chvíli.
Zkroťte toho svého obra trošinku, spanilá slečno!

OLIVIE: Mluvte; co chcete?

VIOLA: Jsem posel.

OLIVIE: Jistěže máte vyřídit něco hrozného, když s tím děláte tak strašné okolky. Váš úkol?

VIOLA: Patří jenom sluchu vašemu. Nenesu opověď války, nežádám poddanství; mám v ruce olivu a vše slova má se nesou k míru.

OLIVIE: Ale začal jste drsně. Kdo jste? Co si přejete?

VIOLA: Drsnosti, již jsem projevil, naučilo mne mé uvítání. Kdo jsem a co si přeji, jest tak utajeno jako panenství: vašemu sluchu božské zjevení, každému jinému znesvěcení.

OLIVIE: Nechte nás samotný; vyslechneme si to božské zjevení.

(Odejdou Marie a družina.)

Nuže, pane, váš text?

VIOLA: Nejspanilejší slečno –

OLIVIE: Potěšitelný úvod nauky a dá se mnoho mluvit o něm. Kde psán váš text?

VIOLA: V Orsinových prsou.

OLIVIE: V jeho prsou! V které kapitole jeho prsou?

VIOLA: Abych odpověděl podle pravidel, v první kapitole jeho srdce.

OLIVIE: Ó, já to čtla; je to kacírství. Nemáte dále co říci?

VIOLA: Vzácná slečno, ukažte mi tvář.

OLIVIE: Máte poručení od svého pána vyjednávat s mou tvář?
Teď jste vyšel z kontextu; ale vyhrnu oponu a ukážu vám obraz. Hle, pane, takhle nyní vypadám. Nemí-li to dobře malováno?

VIOLA: Výborně, maloval-li všechno Bůh.

OLIVIE: Má to zrno, pane, a vydrží vítr i nepohodu.

VIOLA: Toť pravá krása, jejíž červenost
a úběl mísí sama příroda
svou rukou líbeznou a dovednou.
Jste, slečno, nejkrutější z živoucích,
když provodíte do hrobu ten vděk
a nenecháte světu opisu.

OLIVIE: Ach, pane, nechci býti tak tvrdého srdce; vydám několik seznamů své krásy. Dá se to všechno do inventáře a každá část a kus se přivtělí k mé závěti; jakož: *item* dva rty, dost pěkně červené; *item* dvě modré oči s víčky; *item* jedno hrdlo, jedna brada a tak dále. Byl jste poslán, abyste mne ocenil?

VIOLA: Tak vidím vás, jak jste; jste příliš hrda,
leč buďte hrdostí sám anděl zlý,
jste spanilá. Můj pán vás miluje:
ó, lásku tu jen láska vyváží,
byť svrchované krásy veškeré
jste měla korunu.

OLIVIE: Jak miluje mne?

VIOLA: Ó, zbožňováním, proudem slz a vzdechy,
jež láskou hřmějí, štkáním horoucím.

OLIVIE: Váš pán zná mysl mou; já milovat
jej nemohu; však za ctnostná jej mám,
vím, že je vznešen, bohat, svěžího
a netknutého mládí, pověsti
vše chvalné, čacký, učen, statečný
a tvůrčí úměrností přírody
vším vděkem obdařen; leč milovat
jej přece nemohu; tu odpověď
si mohl sám již dávno vybrati.

VIOLA: Já kdybych svého pána vroucností
vás miloval, s tou trýzní, s životem
tak plným umírání, nenašel
bych smyslu ve vašem se zdráhání
a nikdy bych mu neporozuměl.

OLIVIE: Co byste dělal?

VIOLA: Chýšku vrbovou
bych u vaší si brány postavil
a volal po své duši v domě tom;
psal věrné písně lásky zhrzené
a hlučně si je zpíval v mrtvou noc;
k ozvěnným vrchům volal vaše jméno
a vzdušnou hlaholilku žvatlavou
bych nechal halasit: „Olivie!“
Ó, dříve byste mezi oblohou
a zemí nenalezla pokoje,
než by vás ke mně lítost pojala.

OLIVIE: To věru dosti! – Jaký jest váš rod?

VIOLA: Jest nad můj los, ač dobře jest mi v něm.
Jsem šlechtic.

OLIVIE: K svému pánu vraťte se:
že milovat jej nemohu; a dál

ať ke mně neposílá; leda snad,
že byste vy mi přišel povědít,
jak si to bere. Bud'ťe zdráv – a dík
za vaši námahu. – To vezměte
na moje zdraví.

VIOLA: Nejsem placen, slečno;
svůj měšec podržte. Ne já, můj pán
má zapotřebí od vás odplaty.
Ať láska srdce v křemel promění
kdys tomu, k němuž zahoříte vy;
a jak za mého pána horoucnost
ať za váš cit se pohrzení dává. –
Tak, sličná ukrutnice, bud'ťe zdráva!

(Odejde.)

OLIVIE:... A jaký jest váš rod? –
„Jest nad můj los, ač dobře jest mi v něm.
Jsem šlechtic.“ – Ano, přísahám, že jsi.
Tvá řeč a tvář, zjev, pohyby a duch
jsou tobě erbem pětinasobným. –
Jen ne tak zprudka! – Zvolna, zvolna, leč
by tento pánův posel pán byl sám.
Aj, možno-li tak rychle pochytit
tu nemoc? Jest mi, jak bych cítila
vše výbornosti toho jinocha
se neviditelně a podloudně
mi vkrádat do očí. – Nuž, bud' si tak. –
Malvolio!

(Vrátí se MALVOLIO.)

MALVOLIO: Zde, k vašim službám, slečno.

OLIVIE: Hned běžte za tím poslem svéhlavým,
jejž vyslal hrabě: proti vůli mé

zde nechal tento prsten. Řekněte,
že nechci jej. A požádejte ho,
by svému pánu nelichotil nic
a netěšil jej žádnou nadějí;
já nejsem pro něj. Chce-li mladík ten
sem přijít zítra, svoje důvody
mu vyložím. Ted' spěš, Malvolio.

MALVOLIO: Již chvátám, slečno.

(Odejde.)

OLIVIE: Nevím, co činím, a mé srdce tuší,
že zrak mi příliš obluzuje duši.
My nejsme svoji; sudbo, ty nás ved';
co určeno, být musí, a buď ted'!

(Odejde.)

JEDNÁNÍ DRUHÉ

Scéna první

Na břehu mořském.

(Vystoupí ANTONIO a SEBASTIAN.)

ANTONIO: Vy nechcete již déle zůstat? A také nechcete, abych šel s vámi?

SEBASTIAN: Odpusťte, nechci. Mé hvězdy svítí temně nade mnou; mé sudby nepřízeň by zkalila snad vaši. A prosím tedy, jen mi dovolte, bych snášel svoje protivenství sám. Zlou by to bylo odměnou za vaši lásku, kdybych některé chtěl na vás vložit.

ANTONIO: Přec jen mi povězte, kam hodláte?

SEBASTIAN: To nelze, pane, věřte mi; cesta, kterou zamýšlím, jest pouhé toulání se bez cíle. Ale vidím z vaší jemné šetrnosti, že nechcete mi vynutit, co rád bych podržel u sebe; a tím více tedy ukládá mi zdvořilost, abych vám svoje srdce otevřel. Víte zajisté, Antonio, že jméno mé jest Sebastian a že jsem je změnil na Roderigo. Můj otec byl onen Sebastian z Messaliny, o němž vím, že jste doslechl. Zanechal mne a sestru, oba narozené v tutéž hodinu. Že nezalíbilo se nebesům, abychom byli též tak skonali! – Ale to jste, pane, zamezil vy; neboť asi hodinu předtím, než jste mne zachránil z mořských peřejí, má sestra utonula.

ANTONIO: Žel toho dne!

SEBASTIAN: Dívka ta, ač prý velmi podobná mně, od mnohých byla zvána krásnou; ale třeba bych ani zdaleka nemohl těžce víry být jako obdiv ji tak oceňující, to přece tvrdím směle o ní: měla srdce, jež by i závist nemohla zváti jinak než

krásným. Utonula, pane, válem slaných vod, a přece se mi zdá, že já ještě větším utápím její památku.

ANTONIO: Odpusťte, pane, že jsem vás jen tak nuzně hostil.

SEBASTIAN: Ach, dobrý Antonio, odpusťte vy, že jsem vám činil nesnáze.

ANTONIO: Nechcete-li mne usmrтит za lásku mou, dovolte, abych byl vaším sluhou.

SEBASTIAN: Nechcete-li odčinit, co jste učinil, to jest zabít toho, jež jste zachránil, nepřejte si toho. Již tedy buďte zdrav! Mé srdce pohnutím jest vršito a jsem tak blízek povahy své matky, že při nejmenším popudu začnou mé oči o mně povídat. Jdu ke dvoru Orsinovu. Mějte se dobře!

(Odejde.)

ANTONIO: Všech bohů laskavost tě provázej! U Orsinova dvora přemnoho mám nepřátel; sic věru chtěl bych se co nejdříve tam s tebou shledati. Však buď jak buď, má láska strachu větší: jdu přec, a hračkou mi vše nebezpečí.

(Odejde.)

Scéna druhá

Ulice.

(Vystoupí VIOLA. – MALVOLIO za ní.)

MALVOLIO: Nebyl jste právě teď u hraběnky Olivie?

VIOLA: Právě, pane; volným krokem došel jsem jen sem.

MALVOLIO: Vracím vám tento prsten, pane; mohl jste mi uspořít práci a odnést si jej sám. Kromě toho dodává, abyste dal svému pánu beznadějně ujištění, že ho nechce. A ještě něco: abyste se už nikdy neopovážil přijít zas v jeho věci, ledaže byste chtěl vyřídit, jak vašemu pánu při tom bylo. Tak tomu rozumějte.

VIOLA: Ten prsten přijala, já nechci jej.

MALVOLIO: Cože, pane! Vy jste jí ho nezpůsobně hodil a její vůle jest, aby se vám vrátil. Stojí-li za sehnutí, tam leží před vašima očima, nestojí-li za to, ať jest toho, kdo jej najde.

(Odejde.)

VIOLA: Já žádný prsten u ní nenechala;
co myslí tím ta dívka? – Osude,
kéž neokouzlil ji můj zevnějšek!
Tak si mne prohlížela, vskutku tak,
že očima jí jazyk přecházel;
neb trhaně a matně mluvila.
Ba miluje mne, její lásky lest
mne k sobě zve tím poslem krabatým.
Že nechce pánův prsten! Vždyť můj pán
jí žádný neposlal. Ten muž jsem já!
A jestli tak, té dívce ubohé
by lépe bylo milovati sen.
Teď vidím, přestroji, žes kukla zlá,

v níž lstivý nepřítel má velkou moc.
Jak snadno vtiskne hezký pochlebník
svůj obraz v ženské srdce voskové!
Ach, naše křehkost vinna tím, ne my;
jsme takovými, jak jsme stvořeny.
Co dál? Můj pán ji vroucně miluje;
já, chuděrka, tak vroucně jeho zas;
a ona omylem, jak zdá se, mne.
Co z toho bude? Jsem-li muž, můj stav
jest lásce k mému pánu osudným;
a jsem-li žena, ach, jak marny jsou
vše vzdechy neblahé Olivie!
Kdo rozmotá to, čase, nežli ty? –
Mně uzel ten jest příliš spleťtý!

(Odejde.)

Scéna třetí

V domě Oliviině.

(Vystoupí PAN TOBIÁŠ a PAN ONDŘEJ.)

PAN TOBIÁŠ: Pojd' sem, pane Ondřeji: nebýt po půlnoci v posteli znamená tolik jako být časně vzhůru; a *diluculo surgere*, jak víš...

PAN ONDŘEJ: Na mou duši, to nevím; ale vím, že být pozdě vzhůru jest být pozdě vzhůru.

PAN TOBIÁŠ: Chybný závěrek, tak mi protivný jako prázdná konvice. Býti po půlnoci vzhůru a pak jít spat jest časně; a tedy po půlnoci jít spat znamená lehnout si časně. Cožpak se naše živobyті neskládá ze čtyř živlů.

PAN ONDŘEJ: Opravdu, tak povídají; ale já myslím, že se skládá z jídla a pití.

PAN TOBIÁŠ: Tys hlava učená; tedy jezme a pijme. Jářku, Marjánko! Bandasku vína!

(Vystoupí ŠAŠEK.)

PAN ONDŘEJ: Zde máme šaška, věru je to on.

ŠAŠEK: Nu co, má srdečka! Neviděli jste nikdy hospodský štít U tří Janků?

PAN TOBIÁŠ: Tys utek z něho, osle; buď vítán. A teď si zanotujem písničku.

PAN ONDŘEJ: Na mou věru, šašek má výborné plíce. Čtyřicet šilinků bych za to dal, kdybych měl taková lýtka a tak líbezný, zpěvný hlas jako ten blázen. Jen co pravda, to byla rozkošná švanda včera večer, kdyžs mluvil o Pigrogromitusovi a Vapianech, jak přecházeli rovník na Queubusu; znamenité, povídám. Poslal jsem ti dvacetník pro

tvou křehotinku; dostals jej?

ŠAŠEK: Schoval jsem tvou štedrotu do kapsy; neboť Malvoliův nos není bičičtě; moje velitelka má bělostnou ručku a Myrmidoni nejsou krčmy.

PAN ONDŘEJ: Výborně! Tam je venkoncem přec jenom nejveseleji. A nyní písničku.

PAN TOBIÁŠ: Tak začni; zde máš dvacetník; zpívej.

PAN ONDŘEJ: A zde je šesták také ode mne; když rytíř dá šesták...

ŠAŠEK: Chcete píseň milostnou nebo píseň o zachovalém životě?

PAN TOBIÁŠ: Milostnou, milostnou.

PAN ONDŘEJ: Tak tak; d'as vezmi zachovalost.

ŠAŠEK (*zpívá*): *Kam, dívko má, tvá chuže splývá?
Ó, stůj a slyš! Zde zvučně zpívá
a tiše zas tvůj milenec.
Ó, zdrž ty svoje krůčky laní;
že cíl všech cest je milování,
ví každý moudrý mládenec.*

PAN ONDŘEJ: Znamenitě, na mou věru!

PAN TOBIÁŠ: Dobře, dobře!

Šašek (*zpívá*): *Čas příští lásce málo přeje;
kdo raduje se, hned se směje;
co zítřek nese, netušíš.
A odkládáš-li, co je za to?
Pojď zhubičkuj mne, moje zlato,
neb mladost prchne, sotva zvíš.*

PAN ONDŘEJ: Medově sladký hlas, jako že jsem opravdový rytíř!

PAN TOBIÁŠ: A dojemný.

PAN ONDŘEJ: Líbezně tklivý; člověk pohnutím až načichne.

PAN TOBIÁŠ: Obzvláště poslouchá-li nosem. Ale nemáme roztancovat oblohu? Nemáme vzbudit noční sovu kostelní písničkou, která vysouká tři duše z jednoho zbožného tkalce? – Nemáme to udělat?

PAN ONDŘEJ: Spustíme, máte-li mne rád; jsem čertův chlapík v zpěvu kostelním.

ŠAŠEK: U všech rohatých, pane, pozor na čerta: ať vám při tom jednou hrdlo nestiskne.

PAN ONDŘEJ: Pravda, pravda. – Nu, začneme třeba písni „Mlč, ty lotře“.

ŠAŠEK: „Mlč, ty lotře“, rytíři? To bych tě musel v té písni nazývat lotrem, rytíři.

PAN ONDŘEJ: Není to ponejprv, co mne někdo musel nazvat lotrem. Spust', šašku; začíná to: „Mlč...“

ŠAŠEK: Toť nikdy nespustím, budu-li mlčet.

PAN ONDŘEJ: Dobře, opravdu. Nu, začni.

(Zpívají jeden přes druhého, ukazující vzájemně na sebe.)

Mlč, ty lotře, prosím tě...

(Vystoupí MARIE.)

MARIE: Jakou kočičinu to zde tropíte! Jestliže nedala slečna zavolat správce Malvolia a neporučila mu, aby vás vyhodil ze dveří, už mi nikdy více nevěřte.

PAN TOBIÁŠ: Slečna je Číňanka, my jsme politikové, Malvolio je fiflena a *(zpívá)*

My tři jsme hoši veselí...

Což nejsem její příbuzný? Nejsem z její krve? Láry fáry. Slečna!

(Zpívá.)

*Byl jednou v Babyloně muž,
slečno, slečno...*

ŠAŠEK: Ať mne d'as! Rytíř je výborný šprýmař.

PAN ONDŘEJ: Zeť jest; dosti dobře to umí, když je k tomu naložen.
Já rovněž tak; jenže on to dělá s větším půvabem a já
přirozeněji. Dne dvanáctého prosince...

MARIE: Pro lásku boží, ticho!

(Vystoupí MALVOLIO.)

MALVOLIO: Jste, páni, šílení, nebo co jste? Nemáte rozumu,
způsobů ani ostychu, že povykujete tak pozdě do noci jako
kramáři? Děláte krčmu z domu naší slečny, že skřehotáte své
přístipkářské odrhovačky tak beze vší míry a milosrdenství?
Cožpak nemáte ani za mák šetrnosti k místu, osobám a času?

PAN TOBIÁŠ: Drželi jsme čas v našich písničkách, pane. Vari, po
svých!

MALVOLIO: Pane Tobiaši, musím s vámi promluvit bez okolků.
Milostivá slečna mi poručila, abych vám řekl, že ačkoli vás
hostí jako příbuzného, s vašimi výstřednostmi nemá co dělat.
Můžete-li nechat svých nezpůsobů, jste v domě vítán;
nemůžete-li a libo-li vám odejít, že vám velmi ochotně dá
sbohem.

PAN TOBIÁŠ *(zpívá):* *Bud' sbohem, srdce rozmilé,
když musím jít dále...*

MARIE: Ale, milý pane Tobiaši.

ŠAŠEK *(zpívá):* *To je mu vidět na očích,
že dává světu vale...*

MALVOLIO: Tak si tedy vedete!

PAN TOBIÁŠ (*zpívá*): *Však já neumru nikdy, braši –*

ŠAŠEK: To lžete, pane Tobíáši.

MALVOLIO: To vám dělá pěknou čest!

PAN TOBIÁŠ (*zpívá*): *Mám-li říci: tudy ven?*

ŠAŠEK (*zpívá*): *Co by z toho pošlo jen?*

PAN TOBIÁŠ (*zpívá*): *Mám-li říct: zde dveře máte?*

ŠAŠEK (*zpívá*): *Ó ne, ne, ne, to vy si netroufáte.*

PAN TOBIÁŠ: Vypadl jsi z taktu, brachu; lžeš! A jsi ty něco víc než správčík? Co myslíš, protože jsi ctnostný ty, že se mají koláče a pivo poroučeti ze světa?

ŠAŠEK: Tak jest, při svaté Anně! A také zázvor ať pálí až do hrdla.

PAN TOBIÁŠ: Máš pravdu. – A teď, brachu, si jděte vycídit svůj sluhovský řetěz chlebovou střídkou. – Konvici vína, Marie!

MALVOLIO: Vy, panno Máří, kdybyste si vážila přízně milostivé slečny jen co by za nehet vlezlo, nepodporovala byste ty nevázanosti. Však to slečna zví, jako že tato ruka jest moje!

(*Odejde.*)

MARIE: Jdi, stříhej ušima!

PAN ONDŘEJ: Byl by to tak dobrý skutek jako napít se, když má člověk hlad, tak vyzvati jej na souboj, nedostavit se mu a udělat si z něho blázna.

PAN TOBIÁŠ: Udělej to, rytíři; já ti napíšu vyzvání; aneb mu vyřídím tvé opovržení ústně.

MARIE: Rozmilý pane Tobíáši, jen dnešní noci buďte už tiše. Co ten mladík od hraběte byl dnes u slečny, je celá rozrušena. Co týče se pana Malvolia, nechte ho mně samotné: nenaberu-li ho tak, že bude příslovným a směšným celému světu,

nevěřte, že mám dost rozumu, abych ležela rovně v posteli.

PAN TOBIÁŠ: Mluv, mluv; pověz nám něco o něm.

MARIE: Inu, pane, někdy bývá v něm tak něco jako kus puritána.

PAN ONDŘEJ: Ó, kdybych to věděl, natlouk bych mu jako psu.

PAN TOBIÁŠ: Jakže? – Protože je puritán? Tvůj výborný důvod, milý rytíři?

PAN ONDŘEJ: Nemám žádných výborných důvodů, ale dobrých důvodů mám dost.

MARIE: Čert nebo dábel, puritán nebo cokoliv jiného, jen kdyby to byl stále. Ale on je ramenář, pitvorný osel, který se učí důstojným posunkům nazpaměť a sype je pak z rukávu; svrchovaný domýšlivec, tak prosycený, jak myslí, dokonalostmi, že každý – a to jest článkem víry u něho –, kdo se naň podívá, se do něho zamiluje. A v této jeho slabosti nalezne má pomsta znamenitou půdu k práci.

MARIE: Nadhodím mu do cesty několik mlhavých milostných psaníček, ve kterých podle barvy svého vousu, tvaru nohy, způsobu chůze, výrazu oka, čelem i pletí bude se vidět co nejhmatavěji vypodobněna. Píšu skoro navlas tak jako slečna, vaše neť, a u věci, která nám sešla z paměti, své rukopisy téměř ani nerozeznáme.

PAN TOBIÁŠ: Výborně! Začínám cítit čertovinu.

PAN ONDŘEJ: Také mně čpí to již do nosu. Pan Tobiáš. On se o těch psaních, která mu podhodíš, bude domnívat, že pocházejí od mé neteře a že je ona do něho zamilována.

MARIE: Chci skutečně osedlat koníčka podobné barvy.

PAN ONDŘEJ: A ten váš koníček má z něho udělat osla.

MARIE: Osla, o tom není pochyby.

PAN ONDŘEJ: Ó, to bude báječné!

MARIE: Žert královský, za to vám ručím. Víím, že můj lektvar bude u něho působit. Vás dva – a šašek ať je třetí – postavím tam, kde psaníčko najde: dejte pozor, co si z něho vybere. Pro dnešní noc již do postele a hezky se vám o tom zdej. – Sbohem.

(Odejde.)

PAN TOBIÁŠ: Dobrou noc, Penthesileo!

PAN ONDŘEJ: Na mou duši, kapitální holka.

PAN TOBIÁŠ: Čistokrevný ohař; a mne zbožňuje. Ale co s tím.

PAN ONDŘEJ: Mne také jednou zbožňovaly.

PAN TOBIÁŠ: Pojd' me spat, rytíři. – Měl bys poslat domů pro víc peněz.

PAN ONDŘEJ: Nedostanu-li vaši neteř, jsem nadobro hotov.

PAN TOBIÁŠ: Pošli si pro peníze, rytíři; nebude-li konečně přece jen tvou, nazvi mne hejlem.

PAN ONDŘEJ: Nedostanu-li ji, ať nejsem poctivý chlap; beřte si to, jak chcete.

PAN TOBIÁŠ: Pojd', pojd', udělám trochu horkého sektu; teď už je příliš pozdě na spaní. Pojd', rytíři, pojd', rytíři.

(Odejdou.)

Scéna čtvrtá

V paláci vévodském.

(Vystoupí VÉVODA, VIOLA, CURIO a JINÍ.)

VÉVODA: Chci hudbu. Dobré jitro, přátelé! –

A teď, můj rozmilý Cesario,
ten popěvek, tu starodávnou píseň,
již včera večer jsme si poslechli.
Mně zdálo se, že mírní víc můj žal
než mělké nápěvy a hledaná
ta slova našich plytkých, vrátkých dob.
Nuž, pouze jednu sloku.

CURIO: Vaše Milost rač odpustit, ten, kdo by ji zpívat měl, není zde.

VÉVODA: Kdo je to?

CURIO: Šasek Feste, milostivý pane; šprýmař, ježž otec hraběnky
Olivie míval tak rád. Jest někde v domě.

VÉVODA: Hned vyhledejte jej, a prozatím
ten nápev hrajte. – Hochu, slyš, pojd' sem:
až někdy budeš také milovat,
v těch sladkých mukách na mne vzpomeň si;
neb jako já jsou všichni milenci,
tak neustálení a vrtkaví
v svém každém hnutí, vyjma trvalý
jen obraz milované bytosti.
Jak, hochu, se ti líbí nápev ten?

VIOLA: Jest pravou ozvěnou té svatyně,
kde láska trůní.

VÉVODA: Mluvíš mistrně;
svůj život na to dám, že ačs tak mlád,

tvé oči spočinuly na tváři,
již milují. Či tak to není, hochu?

VIOLA: Tak trochu, ráčíte-li dovolit.

VÉVODA: Jaká to dívka?

VIOLA: Vaší podoby.

VÉVODA: Tož není hodna tebe. – Její věk?

VIOLA: As vašich let, můj pane.

VÉVODA: Bůh svědkem, příliš stará! Žena vždy
si vezme staršího, než sama jest,
tak ve všem přilne k němu, panuje
vždy rovnou váhou v srdci manžela.
Neb, hochu, ačkoliv se chválíme,
cit náš jest vrátký víc a nepevný,
víc baživý a kolísavější,
dřív ztracen, obnošen než u ženy.

VIOLA: To myslím, pane.

VÉVODA: Tedy dívka tvá
buď mladší tebe, sic jak slabý luk
tvá láska nevydrží napětí.
Jsouť ženy růže, jejichž krásný květ
jak rozvíje se, opadává hned.

VIOLA: Ba věru jsou; ach žel, ten osud mají;
a mrou, když nejkrásněji rozkvítají!

(Vystoupí CURIO a ŠAŠEK.)

VÉVODA: Pojd', brachu, pojd'; tu píseň včerejší!
Pozor, Cesario, je stará, prostá;
ji přadleny a šičky na slunci
si notí, bezstarostné dívčiny,
když paličkují krajky; milá tak

a tklivá ve své opravdovosti;
a v nevinnosti lásky těší se,
jak bývalo to za starodávna.

ŠAŠEK: Mám začít, pane?

VÉVODA: Ano, prosím, zpívej.

ŠAŠEK (*zpívá*): *Pojď smrti, pojd' již ke mně,
pod smutnou cypřiš ať jsem uložen;
let, duše, let z té země;
mne usmrtila nejkrásnější z žen.
Ó, připravte mi rubáš bílý
a tis jej zdob;
tak věren nebyl žádný milý
až v tmavý hrob.*

*Ni kvítek se neházej
na černou rakev mou, ni jeden květ,
a přítel nedocházej
ni jediný mé kosti oželeť;
chci ukryt stesků před tisíci
kdes neznám spát,
by nechodili milující
tam zaplakat!*

VÉVODA: Zde, za tvé namáhání.

ŠAŠEK: Žádné namáhání, pane; zpívám rád.

VÉVODA: Tvou radost chci ti tedy zaplatit.

ŠAŠEK: Máte dobře, každá radost se musí zaplatit, dříve nebo později.

VÉVODA: Ted' dovol již, abych tě propustil.

ŠAŠEK: Bůh těžkomyslných tě opatruj; a krejčí ať ušije ti kazajku z duhové dykyty, neboť mysl tvá jest pravý opál. Lidé tak vytrvalí měli by se posílati na moře, aby se do všeho pouštěli

a byli hotovi plout kamkoliv; neboť nejlepší cesta na světě
jest – za ničím. Mějte se dobře.

(Odejde.)

VÉVODA: Vy všichni odstupte.

(Odejdou Curio a družina.)

Cesario,
jdi zas k té svrchované krutosti;
rci, že má láska, nad svět vznešená,
si lánů zemské prsti neváží;
že statky, které štěstí dalo jí,
tak lehko cením jako štěstí samo,
jen zázračný a královský ten šperk,
jímž příroda ji zdobí, upoutal
mou duši.

VIOLA: Jestli ale nemůže
vás milovat?

VÉVODA: Té odpovědi neznám.

VIOLA: Leč vpravdě musíte ji uznati.
Nuž řekněme, že dívka některá
– a taková snad jest – pro lásku k vám
tak velkou mukou srdce trápí se
jak vy k Olivii, a milovat
ji nelze vám: když jí to řeknete,
zda vzíti nemusí tu odpověď?

VÉVODA: Hrud' ženská nemůž snéstí tlukotu
tak mocné vášně, jakou láska má
mi v srdci buší; žádné srdce ženské
tak velké není, by ji pojalo;
jim schází schopnost tolik obsáhnout.
Žel, jejich lásku možno choutkou zvat –

ne hnutím srdce, ale patra jen –,
jež budí přesycení, odpor, hnus;
však láska má jak moře lačna jest
a také tolik může strávit.

Tu lásku, kterou žena mohla by
mít ke mně, s láskou neporovnávej,
již mám k Olivii.

VIOLA: A přece vím –

VÉVODA: Co víš?

VIOLA: – až příliš dobře,
jak mohou ženy muže rády mít:
jsouť vpravdě srdcem věrny jako my.
Můj otec dceru měl, jež muže kdys
tak milovala, jako bych snad já,
jsa ženou, Vaši Výsost miloval.

VÉVODA: Nuž, povídej mi, co se dalo s ní?

VIOLA: Jen prázdný list jsou její dějiny.
Svou lásku nikdy neprojevila,
však mlčením jak červem v poupěti
si dala hlodat lící nach a sníh.
Tak chřadla myšlením a v ubledlém
a churavícím smutku seděla
jak Trpělivost na náhrobku kdes
a na zármutek usmívala se.
Zda opravdu to láska nebyla?
My muži více řečnit umíme
a přísahat, leč ve skutečnosti
se lehká vůle v okázalost halí:
neb v slibech velcí jsme a v lásce malí.

VÉVODA: Tvá sestra, hochu, láskou zemřela?

VIOLA: Dcer otcovského domu, bratří všech
co bylo, tady ve mně vidíte;
a přece nevím. – Pane, mám-li jít
k té slečně?

VÉVODA: Ano, o to jde. Spěš tam,
dej jí ten klenot; rci, že odřeknutí
mou lásku k ustoupení nepřinutí.

(Odejdou.)

Scéna pátá

Zahrada Oliiviina.

(Vystoupí PAN TOBIÁŠ, PAN ONDŘEJ a FABIAN.)

PAN TOBIÁŠ: Tudy, signore Fabiane!

FABIAN: Už jdu, už jdu; promeškám-li jen zbla té mely, ať se těžkou myslí k smrti uvařím!

PAN TOBIÁŠ: Neměl bys radost, kdyby si ten skrblický, darebácký bručál utržil notnou ostudu?

FABIAN: Zavýskal bych, pane; vždyť víte, že mne připravil o dobrou vůli slečninu, když jsme tu jednou štváli medvěda.

PAN TOBIÁŠ: Jemu na zlost budeme štvát zas; a uděláme si z něho blázna, až zčerná a zmodrá; není-li pravda, pane Ondřeji?

PAN ONDŘEJ: Když ne, je škoda, že jsme na světě.

PAN TOBIÁŠ: Hle, tady je ta malá ještěrka.

(Vystoupí MARIE.)

Nu, jak, můj zlatohlávku indický?

MARIE: Schovejte se do křoví, Malvolio přichází tou cestou dolů; již půl hodiny cvičil se tam na slunci v dvorných posuncích se svým vlastním stínem. Pozorujte ho pro lásku k všemu, co je k smíchu, neboť vím, že toto psaníčko udělá z něho přemýšlivého blbce. Tiše, byl-li vám kdy milý šprým. – Tady lež *(pohodí psaní)*, neb tam se blíží pstruh, který se lapí polechtáním.

(Odejde.)

(Vystoupí MALVOLIO.)

MALVOLIO: Záleží jenom na štěstí; všechno na štěstí. Marie mi

jednou řekla, že mne ona má ráda, a já slyšel sám, jak, narážejíc na to, pravila, že kdyby se do někoho zamilovala, byl by to někdo jako já. Mimo to mne vyznamenává nad kohokoliv jiného v jejích službách. Jak si to mám vyložit?

PAN TOBIÁŠ: Domýšlivý lotr!

FABIAN: Tiše! To rozumování dělá z něho nevšedního krocana. Jak se naparuje v tom zčepýřeném perí!

PAN ONDŘEJ: Hrome, jak bych tomu lotru natloukl!

PAN TOBIÁŠ: Tiše, povídám.

MALVOLIO: Tak býti hrabětem Malvoliem!

PAN TOBIÁŠ: Ach, ničemo!

PAN ONDŘEJ: Střelte ho, střelte ho!

PAN TOBIÁŠ: Tiše, tiše!

MALVOLIO: Máme toho příklady; šlechtična Strachy si vzala svého komorníka.

PAN ONDŘEJ: Fuj, ty mužská Jezabelo!

FABIAN: Ó mlčte, teď je v tom až po uši. Hle, jak ho jeho obrazotvornost nadýmá!

MALVOLIO: Tři měsíce po svatbě tak sedět ve svém křesle –

PAN TOBIÁŠ: Ó, jen mít prak! A trefit ho zrovna do oka!

MALVOLIO: – vše služebnictvo kolem sebe, v květovaném, sametovém županu, právě přišed s pohovky, kde zanechal jsem Olivii spící –

PAN TOBIÁŠ: Oheň a síra!

FABIAN: Jen tiše, tiše!

MALVOLIO: – a pak mít panské rozmary. A když jsem je vážně

změřil pohledem, jmu se říci, že znám své místo, jako si přeji,
aby oni znali své; a potom se zeptat po svém strýci Tobiáš.

PAN TOBIÁŠ: Hrom a peklo!

FABIAN: Jen tiše, tiše, tiše! – Teď, teď.

MALVOLIO: Sedm z mých lidí v poslušném chvatu rozběhne se
pro něj. Mezitím se zakaboním a třeba si natahuji hodinky
nebo si pohrávám s nádherným šperkem. Tobiáš přichází;
pokloní se mi –

PAN TOBIÁŠ: Mám toho chlapa nechat na živu?

FABIAN: Párem koní kdyby nás tahali z mlčení, přec mlčme,
mlčme!

MALVOLIO: Vztáhnou k němu ruku, takhle, přitlumuje svůj
důvěrný úsměv přísným pohledem výčitky –

PAN TOBIÁŠ: A nedá ti pak Tobiáš ránu přes hubu?

MALVOLIO – řka: „Strýče Tobiáš, osud, jenž mne spojil s vaší
neteří, dává mi právo mluvit –“

PAN TOBIÁŠ: Co, co?

MALVOLIO: „Musíte nechat toho svého obžerství.“

PAN TOBIÁŠ: I ty ovce prašivá!

FABIAN: Ale zdržte se, sic nalíčené oko strháme.

MALVOLIO: „Kromě toho maříte svůj drahocenný čas s jistým
bláznivým rytířem –“

PAN ONDŘEJ: To jsem já, za to vám ručím.

MALVOLIO: „– nějakým panem Ondřejem.“

PAN ONDŘEJ: Já věděl, že jsem to já, neboť mi mnozí říkají blázen.

MALVOLIO: Copak to zde máme?

(Zvedne psaní.)

FABIAN: Ted' je sluka již u oka.

PAN TOBIÁŠ: Ó tiše, a duch šprýmařství mu vnukni, aby to četl nahlas!

MALVOLIO: Jak jsem živ, je to ruka naší slečny, tatáž C, její U a její T. A takhle dělá velké P. Žádná pochybnost, je to její rukopis.

PAN ONDŘEJ: Její C, její U a její T? Co to?

MALVOLIO *(čte):* *Neznámému milenci toto, a vše dobrá přání.* Navlas její sloh! S dovolením, pečetní vosku! – Zvolna! – Otisk její Lukrecie, kterou pečetivá listy. – Je to slečna! – A komu to má být?

FABIAN: Už je v pasti každým chloupkem.

MALVOLIO *(čte):* *Že někdo jest můj milný,*
sám Joviš vidí;
leč kdo? – Mé rty jsou zamčeny;
to nezví nikdo z lidí.

„To nezví nikdo z lidí –!“ Co píše dále? – Rozměr verše se mění! – „To nezví nikdo z lidí!“ – Kdybys to tak byl ty, Malvolio?

PAN TOBIÁŠ: Na šibenici s tebou, jezevče!

MALVOLIO *(čte):* *Kde velet mohu, tam se kořím;*
mé mlčení – nůž Lukrecie,
jejž nekroavě v srdce nořím;
v M, O, A, I má sudba žije.

FABIAN: Čertova hádanka!

PAN ONDŘEJ: Znamenitá holka, povídám!

MALVOLIO: „V M, O, A, I má sudba žije.“ Ale napřed si to důkladně rozvažme; tak, tak, tak.

FABIAN: Jakou miskou jedu mu to namíchala!

PAN TOBIÁŠ: A s jakou chutí se ten ostříž vrhá na to!

MALVOLIO: „Kde velet mohu, v lásce sloužím.“ Aj, velet může mně; jsemť v jejích službách; ona jest má velitelka. To je přece patrné každému, kdo má špetku vtipu v hlavě. V tom není závady. – A konec? Co má to sestavení písmen znamenat? Kdybych mohl z toho tak něco vykoukat, co se hodí na mne! – Hleďme! *M, O, A, I* –

PAN TOBIÁŠ: Ó! – Aj! – Jen si to rozlušti! – Ted' větrí na liché stopě.

FABIAN: A mrcha psí vydává, jako by měl lišku před nosem.

MALVOLIO: *M* – Malvolio; *M* – nu, tak začíná mé jméno.

FABIAN: Neřekl jsem, že to vyčenichá? Výborná psina pro lichý sled!

MALVOLIO: *M*; – ale následující už tak nejde dohromady. To zkoušku neobstojí. Mělo by následovati *A*; zatím je tu *O*.

FABIAN: A s *Ó* to skončí, doufám.

PAN TOBIÁŠ: Bažeť, sic mu napráskám, až sám začne křičet ó!

MALVOLIO: A posléz přijde *I*.

FABIAN: *I*, kdybys ty měl oči vzadu, viděl bys více ostudy v patách nežli štěstí před sebou.

MALVOLIO: *M, O, A, I*; ta narážka není tak jasná jako předcházející. A přece, nakroutíme-li to trochu, přivine se to ke mně, neboť všechny ty písmeny má také moje jméno v sobě. Pozor! Tady dál je to neveršováno.

(Čte.) Padne-li ti toto do rukou, hloubej. Svou hvězdou stojím nad tebou, ale nelekej se velikosti. Někteří se velcí narodí, jiní si velikost dobudou a jiným se velikost musí vnutit. Tvé sudičky otvírají dlaně; chop se jich tělem i duší. Abys pak si tomu uvykal, co asi budeš,

*odhod' svůj skromný obal a ukaž se znovuzrozeným. Bud' vzpurný na příbuzného a nevlídný na služebné. Jazyk nech řinčet mluvou státnickou a vžij se do zvláštnůstek podivínství. Tak radí tobě ta, jež vzdychá po tobě. Rozpomeň se, kdo chválil tvoje žluté punčochy a přál si, abys vždycky nosil podvazky křížem. Jářku, pamatuj! Jen dál! Štěstí máš na dlani, přeješ-li si toho; když ne, zůstaň si navždy domácím správcem, soudruhem posluhů a nehodným dotknouti se prstů Štěštěny. Bud' zdrav! – Ta, která by chtěla službu vyměnit s tebou,
Šťastná nešťastnice.*

Bílý den a širý kraj neukážou víc; je to zřejmé. Budu hrdým, začtu se do spisů politických, s panem Tobiášem zatočím, sprostých známostí se pozbavím a budu chlapík jako vysoustruhovaný. Takový blázen nejsem, abych se dal za nos vodit obrazotvorností; neboť všechny známky živě svědčí tomu, že mne slečna miluje. Ondy se jí zalíbily mé žluté punčochy; pochválila mou nohu, vidouc na ní podvazky křížem; a zde ukazuje mi zřejmě, jak milovat ji mám já, a jako rozkazem vede mne ku zvykům, jež se jí líbí. Díky mým hvězdám, jsem šťasten! – Budu zdrženlivý, hrdý; vezmu si žluté punčochy a podvazky křížem tak rychle, jak se to jen obléci dá. Jupiter a mé hvězdy bud'tež velebeni! – Zde je douška.

(Čte.) Ani nemůžeš nevědět, kdo jsem. Přijímáš-li mou lásku, ukaž to svým úsměvem; tvé úsměvy tak ti sluší; protož se v mé přítomnosti stále usmívej, můj líbezný miláčku, prosím tě – Děkuji ti, Joviši! – Budu se usmívat; učiním vše, co si přeješ ode mne.

(Odejde.)

FABIAN: Nedal bych svůj díl té zábavy za tisícový důchod z pokladu sultánova.

PAN TOBIÁŠ: Byl bych s to vzíti si tu holku za ženu za tu nástrahu.

PAN ONDŘEJ: Já také.

PAN TOBIÁŠ: A nežádal bych jiného věna s ní než ještě jeden takový žert.

PAN ONDŘEJ: Já rovněž tak.

FABIAN: Hle, tady přichází naše vzácná chytačka hejlů.

(Vrátí se MARIE.)

PAN TOBIÁŠ: Chceš vložit nohu na mou šíji?

PAN ONDŘEJ: Neb na moji?

PAN TOBIÁŠ: Mám vsadit svůj život na jednu kostku a státi se tvým nevolníkem?

PAN ONDŘEJ: Na mou duši, já též.

PAN TOBIÁŠ: Tys jej uspala v takový sen, že musí přijít o rozum, až se mu ty přeludy rozplynou.

MARIE: Nuže doopravdy, působí to na něho?

PAN TOBIÁŠ: Jako pálenka na porodní bábu.

MARIE: Chcete-li tedy vidět ovoce šprýmu, pozorujte jeho první objevení se před slečnou. Přijde v žlutých punčochách, a to je barva, kterou ona vystát nemůže; s podvazky křížem, což se jí z duše protiví; a bude se na ni usmívat, což se tak naprosto nesrovnává s nynější její náladou, neboť upadla v tesklivost, a on si utrží jen notnou dávku opovržení. Chcete-li to vidět, pojd'te za mnou.

PAN TOBIÁŠ: Až k branám Tartaru, ty z pekla vtipný čertíku!

PAN ONDŘEJ: Já také chci být při tom.

(Odejdou.)

JEDNÁNÍ TŘETÍ

Scéna první

Zahrada Oliviina.

(Vystoupí VIOLA a ŠAŠEK s bubínkem.)

VIOLA: Zdar, příteli, tobě i tvé hudbě! Živíš se bubínkem?

ŠAŠEK: Ne, pane; jsem živ u kostela.

VIOLA: Máš tedy v kostele službu?

ŠAŠEK: Nic takového, pane. Jsem živ u kostela, neboť žiju ve svém domě a můj dům stojí u kostela.

VIOLA: To bys také říci mohl, že král leží u žebráka, bydlí-li žebrák blízko něho; nebo že kostel stojí u bubínku, když tvůj bubínek stojí u kostela.

ŠAŠEK: Trefa, panáčku! – Považme ty časy! Cokoliv řekneš, je teď vtipné hlavě jako kůzlečí rukavičky; knitem obrátí to na ruby.

VIOLA: Ba pravda; ti, kteří mrštně pohrávají se slovy, mohou je obratem uvést i v lehkou váhu.

ŠAŠEK: Proto bych si tedy přál, aby má sestra neměla jména.

VIOLA: Proč, brachu?

ŠAŠEK: Inu, pane, její jméno jest slovo; a pohrávání s tím slovem mohlo by mou sestru učinit lehkovážnou. Ale vskutku, slova jsou učiněnými lotry od té doby, co je směnky zneuctily.

VIOLA: Tvůj důkaz, muži?

ŠAŠEK: Víte, pane, nemohu jej podati beze slov; a slova tak zfalšněla, že se mi protiví něco jimi dokazovati.

VIOLA: Ručím za to, žeš veselý hoch a o nic na světě se nestaráš.

ŠAŠEK: Ne tak, pane; starám se o leccos; ale v hloubi duše, pane, nestarám se o vás; a říkáte-li tomu nestarání se o nic, pane, tedy bych rád, abyste zmizel.

VIOLA: Nejsi ty šašek u slečny Olivie?

ŠAŠEK: Nikoliv, pane; u slečny Olivie není žádného bláznovství: nebude si držeti blázna, dokud se nevdá; a blázni mají se k manželům jako sardele k slanečkům; manžel jest ten větší. Já vpravdě nejsem její šašek, ale jen překrucovač slov.

VIOLA: Viděl jsem tě ondy u hraběte Orsina.

ŠAŠEK: Bláznovství, pane, obchází kruhem světa jako slunce; svítí všude. Rmoutilo by mne, pane, kdyby nemělo býti blázna zrovna tak často zapotřebí u vašeho pána jako u mé paní. Zdá se mi, že jsem tam Vaši Moudrost viděl.

VIOLA: Nuže, dobíráš-li si mne, nechci s tebou nic více mít. Zde malé spropitné.

ŠAŠEK: I ať Jupiter, až bude příště mít vlásenkářského zboží nazbyt, pošle tobě vous!

VIOLA: Na mou věru, přiznám se ti, že skoro po vousu práhnu. (*Stranou.*) Ačkoliv bych nechtěla, aby na mé bradě rost. – Je tvá paní doma?

ŠAŠEK (*ukazuje na peníz*): Neměl by párek takových mladé?

VIOLA: Zajisté, kdyby se uložily spolu na úroky.

ŠAŠEK: Rád bych převzal úlohu dohazovače, Pandara z Frygie, kdybych tak dostal Kressidu k tomuto Troilovi.

VIOLA: Rozumím vám, pane; dobře žebráte.

ŠAŠEK: O nic tak ohromného, doufám, žebraje o peníz žebrácký: Kressida byla žebračka. Má paní je doma, pane. Vyložím

tam, odkud přicházíte. Kdo jste a co byste rád, jest nad mé ovzduší – řekl bych obzor, ale to slovo je už dnes otřepané.

(*Odejde.*)

VIOLA: Ten brach je moudrý dost, by blázna hrál;
a k tomu, by se dobře hrálo to,
je třeba trochu vtipu; musí těch
dbát nálady, z nichž tropí sobě žert,
znát osob povahu a vhodný čas
a jako poštolka se vrhati
na každé pírkó, jež jí kmitne v zrak.
Toť úkol pracný tak jak mudrcství;
neb moudré bláznovství mu sluší líp
než pošetilým mudrcům jich vtip.

(*Vystoupí PAN TOBIÁŠ a PAN ONDŘEJ.*)

PAN TOBIÁŠ: Pozdrav Bůh, pane.

VIOLA: Vás, pane, též.

PAN ONDŘEJ: *Dieu vous garde, monsieur.*

VIOLA: *Et vous aussi, votre serviteur.*

PAN ONDŘEJ: Doufám, že jste; a já jsem váš.

PAN TOBIÁŠ: Jest libo poctíti dům? Moje neť si přeje, abyste vešel, máte-li u ní řízení.

VIOLA: Jsem vděčen vaší neteri; chci říci, že ona jest cílem mé cesty.

PAN TOBIÁŠ: Vezměte, pane, své nohy na potaz; pobídněte je.

VIOLA: Moje nohy, pane, mi lépe rozumějí než já vám, co tím myslíte, abych vzal své nohy na potaz.

PAN TOBIÁŠ: Myslím, pane, abyste šel a vstoupil.

VIOLA: Tedy vám odpovím tím, že půjdu a vstoupím. – Avšak hle, jsme předstihnuti.

(Vystoupí OLIVIE a MARIE.)

Nejvýbornější, nespanilejší slečno, ať na vás nebe deští vůně své!

PAN ONDŘEJ: Ten mladík je dokonalý dvořan! – „Deští vůně.“ – To je dobré.

VIOLA: Mé poslání, slečno, nemá hlasu krom k vašemu jímavému a blahovlnnému sluchu.

PAN ONDŘEJ: „Vůně“, – „jímavému“ a „blahovlnnému“, – všechny ty tři věci budu si jak náleží pamatovat.

OLIVIE: Ať zavrou vchod do zahrady; a nechte mne samotnu, abych jej vyslechla.

(Odejdou pan Tobiáš, pan Ondřej a Marie.)

Podejte mi ruku, pane.

VIOLA: Mou úctu, vzácná slečno, přijměte a moje služby nejpokornější.

OLIVIE: Jak nazýváte se?

VIOLA: Cesario, má sličná princezno, jest jméno služebníka vašeho.

OLIVIE: Že mého? – Nikdy vesel nebyl svět již od těch dob, co mělká přetvářka se zvala dvorností. – Vy, mladíku, jste služebníkem hraběte Orsina.

VIOLA: A vaším on; kdo jemu slouží, slouží vám; tak sluha sluhy vašeho jest váš.

OLIVIE: Naň nemyslím; a jeho myšlenky by měly spíše býti prázdný list, než aby vyplněny byly mnou!

VIOLA: Jdu, slečno, vaše vlídné smýšlení
mu naklonit.

OLIVIE: Ó, prosím odpusťte;
já žádala vás, byste nikdy víc
mi o něm nemluvil; leč máte-li
snad jiné přání, poslouchala bych
je raději než hudbu nebeskou.

VIOLA: Ach, drahá slečno –

OLIVIE: Prosím dovolte.

Když onehdy jste učaroval zde,
já za vámi hned prsten poslala,
tak sebe, svého sluhu klamajíc,
a bojím se, i vás. Jak příkrý soud
mne asi u vás pro to postihnul,
že vnutila jsem vám tak smělou lstí,
co věděl jste, že nenáleží vám.
Co jste si pomyslíl? Zda na pranýř
jste nepostavil moji čest a k ní
jste nešval bez uzdy vše domněnky,
jež krutě srdce může vymyslit?
Ten, kdo tak bystře chápe jako vy,
již teď ví dost: jen rouška, a ne hrud'
mé srdce kryje. Nuže, promluvte.

VIOLA: Mně jest vás žel.

OLIVIE: Toť stupeň k lásce jest.

VIOLA: Ne, ani na píd'; vždyť je známo přec,
že často litujeme nepřátel.

OLIVIE: Aj, tedy opět čas je k úsměvu.
Ó světe, jak tak snadno chudí zhrdnou!
Když máme už se státi kořistí,
jak lépe lvu než vlku připadnout.

(Hodiny bijí.)

Ten zvon mne kárá, že tu mařím čas.
Ne, nebojte se, milý jinochu,
mně nejste nic; – a přec, až k plnosti
váš um a vaše mládí dospějí,
žeň vaší choti bude švarný muž.
Tam vaše cesta, přímo k západu!

VIOLA: Nuž tedy v západ! Zdar a dobrá mysl
ať, vzácná slečno, provázejí vás!
A mému pánu nevzkážete nic?

OLIVIE: Stůj! – Pověz, prosím tě, co o mně soudíš?

VIOLA: Že myslíte, že nejste to, co jste.

OLIVIE: Když soudím tak, mám o vás tentýž soud.

VIOLA: A máte pravdu; nejsem to, co jsem.

OLIVIE: Kéž byste byl, co chtěla bych vás mít!

VIOLA: Zda byl bych lepší, slečno, nežli jsem?
Byl bych to rád, neb teď jsem šasek váš.

OLIVIE: Co výsměšku tak mile prohlédá
z té pohrdy a hněvu jeho rtů!
Čin vražedný tak lehko nezrazen
jak skrytá láska; lásky noc je den.
Cesario, při jarních růží květu,
cti, panenství a pravdě, širém světě,
tak tebe miluji, že navzdor pýše
důvtip ni rozum neskytá mi skryše.
Tak nerozumuj: já když lásku ždám,
že nemáš proč mi vyznati ji sám;
leč raděj sud', že láska vyžádaná
je sladká, ale sladší darovaná.

VIOLA: Svým mládím přísahám, svou nevinou,
že hrud' mám, srdce, věrnost jedinou
a nevzdal jsem je ženě; a že v ně
nevstoupí vládou žádná mimo mě.
Teď sbohem, slečno! Žal, jež pán můj cítí,
k vám nepřijdu již nikdy vysloviti.

OLIVIE: Jen opět přijď; to srdce pohneš snad,
jež vzdoruje mu, přec jej milovat.

(Odejdou.)

Scéna druhá

V domě Oliviině.

(Vystoupí PAN TOBIÁŠ, PAN ONDŘEJ a FABIAN.)

PAN ONDŘEJ: Jak povídám, ani o mžik déle nezůstanu.

PAN TOBIÁŠ: Proč, ty můj milý sršni, jenom proč?

FABIAN: Na každý způsob musíte udati své příčiny, pane Ondřeji.

PAN ONDŘEJ: Dobrá; viděl jsem vaši neteř chovati se k hraběcímu sluhovi laskavěji než kdykoliv ke mně; já to viděl v zahradě.

PAN TOBIÁŠ: Viděla mezitím také tebe, starý hochu? Řekni mi to.

PAN ONDŘEJ: Tak dobře jako já vás teď.

FABIAN: To byl velký důkaz její lásky k vám.

PAN ONDŘEJ: U všech rohatých, chcete ze mne udělat osla?

FABIAN: Dokážu vám, pane, pravoplatnost toho na základě přísah, rozvahy i rozumu.

PAN TOBIÁŠ: A ty seděly v porotě ještě dříve, než byl Noe plavcem.

FABIAN: Chovala se k tomu mladíku laskavě před vašima očima, aby vás pozlobila, aby probudila vaši svišťovskou chrabrost, roznítila oheň ve vašem srdci a síru ve vašich játrech. Měl jste okamžitě přejít k útoku a nějakým výborným, zbrusu novým vtipem toho mladíka omráčit. To se od vás očekávalo, to jste zahodil do větru! Tu dvakrát zlacenou příležitost jste si dal v tu dobu spláchnout, a teď jste zahrán v chladný sever slečnina dobrého mínění, kde zůstanete viset jako rampouch na vousu Holand'ana, nespasíte-li se nějakým chvalitebným činem buď v udatnosti, neb v politice.

PAN ONDŘEJ: Musí-li už se něco stát, ať je to udatností; politiku

nenávidím. To bych byl raději pobožnístkářem než politikem.

PAN TOBIÁŠ: Nuže, tedy zbuduj své štěstí na základech udatenství. Vyzvi toho mladíka od hraběte na souboj; zraň jej na jedenácti místech; mé neteři to neujde a buď jist, že není tlampače lásky na světě, jenž by chválou muže zmohl u ženy víc než pověst chrabrosti.

FABIAN: Jiného nezbyvá, pane Ondřeji.

PAN ONDŘEJ: Donese mi někdo z vás k němu vyzvání?

PAN TOBIÁŠ: Jdi, napiš to vojenskou rukou; řízně a krátce; o důvtip tu nejde, jen když to bude hřmotné a plné smyšlenek; bodej ho výsměškem, co jen inkoust stačí; když mu asi třikrát zatykáš, nebude na škodu; a napiš tolik lží, co jich jen papír snese, byť byl tak velký jako prostěradlo na rodinné posteli. Jdi a dej se do toho. A měj hodně žluči v inkoustu, třeba jsi psal husím brkem. Do toho!

PAN ONDŘEJ: Kde vás najdu?

PAN TOBIÁŠ: Přijdeme za tebou do tvého pokoje; jdi.

(Odejde pan Ondřej.)

FABIAN: To je drahocenný chlapík, pane Tobiáši.

PAN TOBIÁŠ: Drahocenný jsem mu já, brachu; stál jsem ho již okolo dvou tisíc nebo tak něco.

FABIAN: Dostaneme z něho vzácné psaníčko; ale vy je neodevzdáte?

PAN TOBIÁŠ: Pak už mi nikdy nevěř. Každým způsobem třeba popichovati toho mladíka k odpovědi. Myslím, že ani potahem volů s postraňky je k sobě nedostanem. Co se týče Ondřeje, kdyby jej rozpárali a v jeho játrech se našlo jen tolik krve, co by zůstalo vězet na pazourku blechy, sním celý

zbytek té kostlivčiny.

FABIAN: A z tváře jeho soka, toho mladíka, také mnoho zuřivosti nekouká.

(Vystoupí MARIE.)

PAN TOBIÁŠ: Hle, zde přichází náš strážník, z devíti nejmladší.

MARIE: Chcete-li dostati hryzení a smíchy se potrhát, pojd'te za mnou. Z toho hejla Malvolia je vám pohan, učiněný renegát; neboť žádný pravověrný křesťan, doufající ve spásu duše své, nemůže věriti tak nemožnému, makavému nesmyslu. Má žluté punčochy.

PAN TOBIÁŠ: A podvazky křížem?

MARIE: Co nejohyždněji; jako kantor, když má školu v kostele. Slídila jsem za ním jako vrah. Poslouchá do poslední písmy toho listu, jež jsem mu nalíčila jako past. Usmívá se, stahuje obličej do více vrásek, než je čar na té nové mapě s oběma Indiemi. Něco takového co živi jste dosud neviděli. Sotva se zdržet mohu, abych mu něco nehodila na hlavu. Jsem jista, že mu slečna jednu dá; a učiní-li tak, že se bude usmívat a míti to za velkou laskavost.

PAN TOBIÁŠ: Pojd'; za ním, za ním!

(Odejdou.)

Scéna třetí

Ulice.

(Vystoupí SEBASTIAN a ANTONIO.)

SEBASTIAN: Sám býval bych vás neobtěžoval,
však těší-li vás vaše námaha,
již nechci déle odporovati.

ANTONIO: Já nemohl jsem nejít za vámi;
neb moje touha, mnohem ostřejší
než břitká ocel, pobádala mne;
ne tak jen z lásky, bych vás uviděl
– ač cestu delší byl bych vážil pro to –,
leč spíše starostlivá obava,
co mohlo by se stát vám na cestě,
kde neznalý jste této krajiny,
jež k cizinci, když nemá přítele
a vůdce, často bývá nevlídnou
a nehostinnou. Láska ochotná
a ještě více tyto obavy
mne nutkaly se pustit za vámi.

SEBASTIAN: Antonio, jste dobrý; nemohu
nic jiného vám říci nežli dík
a zase dík! – Tak často dobré služby
se platí touto mincí nebernou;
leč kdybych ryzím kovem bohat byl
jak ve svém srdci, dostalo by se
vám lepší odměny. – Co dělat teď?
Zda nechcete, bychom si prohledli,
co v městě památného?

ANTONIO: Zítřka, pane;
dnes po bytu se raděj ohlednem.

SEBASTIAN: Já nejsem unaven a do noci
jest ještě dlouho; tedy prosím vás,
dřív památkami oči nasytím
a věcmi slavnými, jež proslulým
– to město činí.

ANTONIO: V tom mi poshovte;
v těch ulicích dost nejsem bezpečn.
Kdys proti vévodovým galejím
jsem zúčastnil se mořské výpravy;
to tak, že kdybych zde byl dopaden,
bych sotva z toho zodpovídal se.

SEBASTIAN: Snad pobil jste mu velké množství lidu?

ANTONIO: Tak zrovna krvavé to nebylo;
ač onen čas a sporu povaha
nás mohly dohnat k činům krvavým.
Sic mohlo se to pozděj urovnat
tím, že by se jim bylo vrátilo,
co se jim vzalo – a to přemnoží
z našeho města kvůli obchodu
též učinili –, já však otálel,
a kdybych někde zde byl dopaden,
jsem jist, že draho bych to zaplatil.

SEBASTIAN: Tak zjevně tedy městem nechodíte.

ANTONIO: Ba není radno. – Zde můj měšec, pane.
Na jižním předměstí jest u Slona
byt nejlepší; tam jídlo zamluvím,
co zatím vy si ukrátíte čas
a vědomosti obohatíte
prohlídkou města. – Tam se najdeme.

SEBASTIAN: A proč ten měšec svěřujete mně?

ANTONIO: Snad o maličkost někde zavadí
vám oči, kterou byste koupil rád;
a poklad váš, jak myslím, na marné
as koupě nestačí.

SEBASTIAN: Chci tedy být
váš pokladník a na hodinku tak
se loučím s vámi.

ANTONIO: Tedy k Slonu!

SEBASTIAN: Víím.

(Odejdou.)

Scéna čtvrtá

Zahrada Oliviina.

(Vystoupí OLIVIE a MARIE.)

OLIVIE: Já za ním poslala; a že prý přijde. –
Jak mám jej uctít? Čím jej obdařit?
Neb mládí možno častěj zakoupit
než uprosit a získat na úvěr.
Však dosti; – mluvím příliš hlasitě. –
Kde jest Malvolio? – On vážný, dvorný,
v mém osudu se hodí za sluhu.
Kde jest Malvolio?

MARIE: Jde, slečno, sem; ale přepodivně si vede. Je, slečno, jistě
d'áblem posedlý.

OLIVIE: Jak? Co se děje? Zuří?

MARIE: Ne, slečno, on se pořád jen usmívá. Nejlépe, abyste se ráčila
opatřit nějakou stráží, kdyby sem přisel, neboť ten člověk se
opravdu minul rozumu.

OLIVIE: Jdi pro něj.

(Odejde Marie.)

Šílím jako on; ba vskutku,
když smíchem tak se šílí jako v smutku.

(Vrátí se MARIE s MALVOLIEM.)

Jak jest, Malvolio?

MALVOLIO: Spanilá slečno, he he.

OLIVIE: Ty usmíváš se. Pro vážnou věc jsem tě dala zavolat.

MALVOLIO: Vážnou, slečno? Zváznět bych mohl já; zaráží mi to
trochu krev, ty podvazky křížem. Ale co na tom? Líbí-li se to

očím jediné, jest to u mne jako v té tuze pravdivé znělce:
„Jedné se líbit jest se líbit všem.“

OLIVIE: Jak to mluvíš, člověče? Co se ti stalo?

MALVOLIO: Má mysl není tak černá, jakkoliv jsou žlutá má lýtka. –
Dostalo se to do rukou a rozkazů bude uposlechnuto.
Myslím, že známe tu líbeznou římskou ručku.

OLIVIE: Nechceš na lože, Malvolio?

MALVOLIO: Na lože! Ano, zlatoušku, a přijdu k tobě.

OLIVIE: Pomoz ti Bůh! Proč se tak usmíváš a pořád rukou posíláš
hubičky?

MARIE: Jak je ti, Malvolio?

MALVOLIO: Rádi se optali; tak; slávici odpovídají kavkám.

MARIE: Co chodíte s tak směšnou troufalostí před milostivou
slečnu?

MALVOLIO: „Nelekej se velikosti.“ – To bylo dobře napsáno.

OLIVIE: Co tím myslíš, Malvolio?

MALVOLIO: „Někteří se velcí narodí –“

OLIVIE: Jak? –

MALVOLIO: „Jiní si velkosti dobudou –“

OLIVIE: Co to mluvíš?

MALVOLIO: „A jiným se velkost musí vnutit –“

OLIVIE: Ať pozdraví tě nebesa!

MALVOLIO: „Rozpomeň se, kdo chválil tvé žluté punčochy –“

OLIVIE: Tvé žluté punčochy!

MALVOLIO: „A přál si, abys vždycky nosil podvazky křížem –“

OLIVIE: Podvazky křížem!

MALVOLIO: „Jen dál! – Štěstí máš na dlani, přeješ-li si toho.“

OLIVIE: Já štěstí na dlani?

MALVOLIO: „Když ne, zůstaň si navždy duší služebnou.“

OLIVIE: Ne, to už je věru pominutí se z letního úpalu!

(Vystoupí SLOUŽÍCÍ.)

SLOUŽÍCÍ: Slečno, ten mladý šlechtic od hraběte Orsina je zde; jen stěží jsem ho přemluvil, aby se vrátil. Čeká, co Vaše Vzácnost ráčí poroučet.

OLIVIE: Že přijdu.

(Odejde sloužící.)

Milá Marie, ať se mi dá pozor na toho bracha. Kde je strýc Tobiáš? – Ať několik mých lidí má zvláštní péči o něho. Půl svého věna bych za to nevzala, kdyby se mu něco zlého přihodilo.

(Odejdou Olivie a Marie.)

MALVOLIO: Ó, ho! – tak ty ke mně rejduješ! – Nikdo menší než pan Tobiáš má dávat pozor na mne! To se přímo s listem srovnává. Naschvál ho sem posílá, abych byl naň nepřívětivý, neboť mne v tom psaní k tomu vybízí: „Buď vzpurným na příbuzného a nevrlým na služebné. Jazyk nech řinčet mluvou státnickou, vžij se do zvláštností podivínství –“ potom naznačuje, jak a čím; – vážnou tváří, důstojným se nesením, odměřenou mluvou, zvyky nějakého velmože a tak dále. Sedla na vějičku; ale je to dílo Jupiterovo a Jupiter mne nadej vděčností! – A když teď odcházela: „Ať se mi dá pozor na toho bracha –“ Bracha – nikoliv Malvolia neb tak, co jsem, ale bracha! Inu, navlas to všechno hraje tak, že není zbla, ani špetky ze špetky, žádné překážky, ani

okolnosti pochybné a víře nepodobné, která by – – Co se dá proti tomu říci? Ničehož, co může vstoupit mezi mne a širý obzor mých nadějí. Nuže, Jupiterto učinil, ne já; – a jemu dík.

(Vrátí se MARIE s PANEM TOBIÁŠEM a FABIANEM.)

PAN TOBIÁŠ: Pro všechny svaté, kde je? A kdyby se všichni dábli pekel byli shlukli a sám Luciper jej posedl, musím s ním mluvit!

FABIAN: Zde je, zde. – Jak je vám, příteli? – Co se s vámi děje, člověče?

MALVOLIO: Jděte! – Propouštím vás. Nechte mne užívat mé samoty. Jděte!

MARIE: Slyšte, jak dutě mluví dábel z něho. Neřekla jsem vám to? Pane Tobíáši, milostivá slečna vás prosí, abyste si ho vzal na starost.

MALVOLIO: Aha! – Prosí?

PAN TOBIÁŠ: Pomalu, pomalu; tiše; musíme s ním zacházeti mírně; ponechte to mně. Jak se vám daří, Malvolio? Jak je vám? Aj, člověče, odřekněte se dábla! Považte, on jest vrah lidského pokolení.

MALVOLIO: Víte-li, co tlacháte?

MARIE: Hle, hle, jak si to bere k srdci, že o dáblu mluvíte nechvalně. Nedej Bůh, aby byl očarován!

FABIAN: Třeba donést lahvičku od něho k moudré bábě.

MARIE: Ano, hned zítra ráno se to udělá, budu-li živa. Pro nic na světě by jej milostivá slečna ztratit nechtěla.

MALVOLIO: Tak, panenka, tak?

MARIE: Ty můj Spasiteli!

PAN TOBIÁŠ: Mlč, prosím tě; tak to nejde. Nevidíte, že ho to

dráždí? Nechte mne jednat samotna.

FABIAN: Nic jinak než po dobrotě; mírně, mírně. Dábel jest kostrbatý a nechce, aby se s ním kostrbatě zacházelo.

PAN TOBIÁŠ: Nuže jak, můj holoubku? Jak ti je, mé kuřátko?

MALVOLIO: Pane!

PAN TOBIÁŠ: Pojd' sem, holoušku, pojd'! Aj, člověče! Není radno již kvůli vážnosti házetí pecky do jamky se satanášem. Oběsit ho, toho šeredného uhlíře!

MARIE: Ať se pomodlí, dobrý pane Tobiaši; mějte ho k tomu, aby se modlil.

MALVOLIO: Já se modlit, ty ještěřice?

MARIE: Tak to vidíte, o pobožnosti ani slyšet.

MALVOLIO: Na šibenici s vámi se všemi! Jste bídná, hloupá čeládka. Já nejsem z vašeho těsta; však pozděj zvíte víc.

(Odejde.)

PAN TOBIÁŠ: Jest to možné?

FABIAN: Kdyby se to hrálo na divadle, odsoudil bych to jako nemožnou smyšlenku.

PAN TOBIÁŠ: Ta naše nástraha vstoupila mu až ke hlavě, brachu.

MARIE: Teď za ním, aby nenavěťřila a z hlavy se mu nevykouřila.

FABIAN: Ale vždyť jej opravdu přivedeme o rozum.

MARIE: Tím tišeji bude pak v domě.

PAN TOBIÁŠ: Pojd'te, dáme ho zavřít do tmavé komory a svázat. Má neť už je přesvědčena, že je pomaten; a tak můžeme ten žert pro svou zábavu a k jeho potrestání hnáti dále, až sama naše kratochvíle se upachtí a pohne nás k tomu, abychom se nad ním slitovali. Potom si nad tím sestavíme soud a dáme ti

korunu jako znalkyni bláznů. Však hleďte, hleďte!

(Vystoupí PAN ONDŘEJ.)

FABIAN: Zas jiná látka k masopustní švandě!

PAN TOBIÁŠ: Tady je vyzvání; čtete. Ručím za to, že je v tom ocet a pepř.

FABIAN: Tedy omáčka tak peprná?

PAN ONDŘEJ: Ano, jest, za to mu ručím. Ale čtete!

PAN TOBIÁŠ (čte): *Mladíku, ať jsi kdokoliv, jsi pramizerný chlap.*

FABIAN: Dobře a bohatýrsky.

PAN TOBIÁŠ (čte): *Nediv se ani nežasni v duši své, proč ti tak říkám, neboť příčinu ti neřeknu.*

FABIAN: Dobrá výhrada; to vás chrání před rukou zákona.

PAN TOBIÁŠ (čte): *Ty si přijdeš k slečně Olivii a ona se před mýma očima s tebou miliskuje; ale ty v hrdlo lžeš; to není, proč tě vyzývám.*

FABIAN: Velmi zkrátka; – a znamenitý nesmysl.

PAN TOBIÁŠ (čte): *Počítám si na tebe, až půjdeš domů; a jestli se ti tu pošťestí mne zabít –*

FABIAN: Dobře.

PAN TOBIÁŠ (čte): – *zabiješ mne jako lotr a ničema.*

FABIAN: Pořád za větrem proti zákonu; dobrá.

PAN TOBIÁŠ (čte): *Bud' zdrav a Bůh smiluj se nad jednou z našich duší! Řekl bych, aby se smiloval nad mojí, ale já mám lepší čáku, a proto se měj na pozoru ty. Tvůj přítel podle toho, jak s ním nakládáš, a tvůj odpovědný nepřítel Ondřej Zmrzlík. Jestli tento list jím nepohne, už jím ani vlastní nohy nepohnou. Já mu to odevzdám.*

MARIE: Právě teď máte k tomu výbornou příležitost. On mešká za nějakým posláním u naší slečny a co nevidět odejde.

PAN TOBIÁŠ: Jdi, pane Ondřeji; počíhej si na něho v rohu zahrady jako biřic; jak jej zočíš, tas; a jak vytasíš, zaklej strašlivě; neboť se často přihodí, že hrozné zaklení rváčským přízvukem ostře vychrlené dodává někomu většího zdání mužnosti, než jakého by si byl samým skutkem vydobyl. – Už jdi!

PAN ONDŘEJ: No, co do klení se na mne spolehněte.

(Odejde.)

PAN TOBIÁŠ: A teď to psaní neodevzdám; neboť chování se toho mladého muže svědčí o výborných schopnostech a vybroušeném mravu; služba, již koná mezi pánem svým a mou neterí, neméně to dokazuje. – A proto by to psaní, tak svrchovaně pitomé, mladíka nepostrašilo; pozná hned, že to vyšlo od nějakého hlupáka. Ale, brachu, já mu vyřídím to vyzvání ústně; vyhlásím Zmrzlíka za pověstný příklad udatnosti a doženu jinocha – neboť vím, že při své mladosti snadno tomu uvěří – k nejhroznějšímu mínění o jeho zuřivosti, obratnosti, ohni a prudkosti. To je oba podusí tak, že se navzájem usmrtí pohledy jako baziliškové.

FABIAN: Tam přichází vaše neť; ustupme, než jí dá sbohem, a potom hned za ním.

PAN TOBIÁŠ: Já zatím budu vymýšlet nějaký hrůzostrašný způsob vyzvání.

(Odejdou pan Tobiáš, Fabian a Marie.)

(Vystoupí OLIVIE s VIOLOU.)

OLIVIE: Až tuze mnoho kamennému srdci
jsem řekla již a neopatrně
svou ohrozila čest. Jest něco ve mně,

co kárá chybu mou; leč taková
to chyba úporná, že kárání
se vysmívá.

VIOLA: A téhož způsobu
jak plamen váš jest mého pana žal.

OLIVIE: Zde tento klenot noste kvůli mně;
můj obraz je to; neodmítejte;
vždyť nemá řeči, aby trýznil vás;
a prosím, přijďte opět, nazítří.
Co mohl byste chtít, já odepřít,
co možno se ctí žadateli dát?

VIOLA: Ó, nic než věrnou lásku k mému pánu.

OLIVIE: Jak se ctí dát bych mohla jemu to,
co vám jsem dala?

VIOLA: Já vám odpustím.

OLIVIE: Buď tedy zdráv; a přijď mi zítra hned;
zlý duch jak ty by do pekla mne sved.

(Odejde Olivie.)

(Vrátí se PAN TOBIÁŠ a FABIAN.)

PAN TOBIÁŠ: Pozdrav Bůh, panoši.

VIOLA: Vás také, pane.

PAN TOBIÁŠ: Kterou jen zbraň máš u sebe, chop se jí! Jakého
druhu jest urážka, kterous mu učinil, nevím; ale tvůj stihatel,
pln záští a krvelačný jako lovec, čeká na tebe na kraji
zahrady. Tas kord! A ruče se připrav, neboť tvůj sok jest
mrštný, obratný a vražedný.

VIOLA: Mýlíte se, pane. Jsem jist, že nikdo nemá sporu se mnou.
Moje paměť jest úplně prosta a čista každého ponětí urážky,
již bych byl komukoliv učinil.

PAN TOBIÁŠ: Shledáte, že tomu jinak, ubezpečuji vás. Protož má-li pro vás život jen trochu ceny, mějte se na pozoru, neboť váš protivník má vše, čím jen mladost, síla, obratnost a hněv mohou člověka vyzbrojit.

VIOLA: Prosím, pane, kdo to jest?

PAN TOBIÁŠ: Rytíř, pasovaný nevyzubeným kordem pro zásluhy v míru. Ale je to dábel ve rvačkách osobních; tři duše a těla již od sebe rozvedl a jeho rozhorčení v této chvíli jest tak nesmiřitelné, že není dostiučinění žádného leč mukami smrti a hrobem. „Bud’ já, neb ty“ jest jeho heslo; „dej ty, neb tu máš!“

VIOLA: Vráťím se do domu a požádám slečnu o bezpečný průvod. Nejsem šermíř. Slýchal jsem o některých lidech, že zúmyslně vyhledávají sváry s jinými, aby zkusili jich statečnost. Snad že on má podobné rozmary.

PAN TOBIÁŠ: Ne, pane; jeho rozhorčení vzniklo z velmi vážné urážky; protož kupředu a stůjte mu k vyzvání! Zpátky do domu nepůjdete, leč byste si chtěl vyřídit se mnou, co beztoho ani s menší, ani s větší bezpečností musíte si vyřídit s ním. Protož kupředu, neb kord, jak je dlouhý, z pochvy ven! Neboť bít se musíte, toť jisto, neb navždy se odříci nošení ocele po boku.

VIOLA: To jest právě tak nehezské jako podivné. Prosím vás, prokažte mi tu dvornou službu a vyzvěďte od toho rytíře, čím jsem jej urazil; stalo se to jistě nedopatřením a nikoliv zúmyslně.

PAN TOBIÁŠ: Učiním to. Signore Fabiane, postůjte mi u toho pána, než se vrátím.

(Odejde.)

VIOLA: Prosím vás, pane, víte něco o té věci?

FABIAN: Víím, že ten rytíř jest na vás rozlícen na život a na smrt; však bližšího nevím nic.

VIOLA: Prosím vás, jaký je to člověk?

FABIAN: Podle zevnějška ani zdání na něm těch zázračných kusů, které asi při něm shledáte, až podá důkaz své chrabrosti. Jedním slovem, pane, jest to nejjobratnější, nejkrvavější, nejstrašlivější sok, s jakým jste se kdy mohl potkati v celé Ilýrii. Nechtěl byste jít k němu sám? Jsem ochoten sjednat mezi vámi smír, jestli to vůbec možno.

VIOLA: Budu vám velmi vděčen; jsem z těch, kteří by raději měli řízení s panem páterem než s panem rytířem; mně je to lhostejno, co kdo soudí o mé zmužilosti.

(Odejdou.)

(Vrátí se pan TOBIÁŠ s PANEM ONDŘEJEM.)

PAN TOBIÁŠ: Jak povídám, brachu, je to sám dábel; co živ jsem neviděl takového Amazona. Jednu srážku jsem s ním podnikl na končír, meč a vše; a on ti udeří s tak vražednou hbitostí, že se mu neuhneš; a při odražení zasadí ti jednu tak jistě, jako ty dupneš nohou při výpadu. Býval prý mistrem šermířským u perského šacha.

PAN ONDŘEJ: Das to vezmi; – nechci s ním nic mít.

PAN TOBIÁŠ: Toť se ví; ale on se nedá ukrotit. Fabian ho tamhle sotva může udržet.

PAN ONDŘEJ: Mor na to! Kdybych měl jen zdání, že je tak statečný a tak dovedný v šermu, raděj bych jej viděl v horoucím pekle, než bych jej byl vyzval. Ať nechá té věci být, a já mu dám svého siváka Capileta.

PAN TOBIÁŠ: Já mu ten návrh udělám. Stůj zde a dělej jakoby nic; skončí to bez ztracení duší. *(Stranou.)* A věru na tvém koni

budu jezdit já sám tak dobře, jako jezdím na tobě.

(Vrátí se FABIAN s VIOLOU.)

(K Fabianovi.) Dostal jsem od něho koně, abych ten spor urovnal. Namluvil jsem mu, že je ten mladík učiněný ďábel.

FABIAN: A ten zas má o něm právě tak strašné mínění a oddychuje a zbled, jako by mu byl medvěd v patách.

PAN TOBIÁŠ *(k Viole):* Není pomoci, pane; ale chce se s vámi bít, jen aby splnil svou přísahu. Rozmyslil si tu věc lépe a vidí, že sotva za řeč stojí. Protož taste, jen abyste dosti učinil jeho přísaze. Ujistil mne, že vám neublíží.

VIOLA *(stranou):* Sám Bůh mne chraň! Jen málo schází, abych jim rekla, jak daleka jsem toho býti mužem.

FABIAN: Couvejte, když uvidíte, že je zuřivý.

PAN TOBIÁŠ: Pojd'te, pane Ondřeji; není zbylí; ten pán chce kvůli cti jen jeden výpad s vámi; podle zákonů souborjových nemůže jinak jednat, ale slíbil mi na slovo šlechtické a vojenské, že vám vlasu nezkríví. Kupředu, do toho!

PAN ONDŘEJ: Dej Bůh, aby slovu dostál!

(Tasí.)

VIOLA: Ujišťuji vás, že to proti vůli mé.

(Tasí.)

(Vystoupí ANTONIO.)

ANTONIO: Meč dolů! – Čímkoli vám ublížil ten mladík, беру vinu na sebe; když jemu vy, chci s vámi bít se já.

(Tasí.)

PAN TOBIÁŠ: Vy, pane, – kdopak jste?

ANTONIO: Jsem, pane, kdos, jenž z lásky schopen víc, než vy jste

slyšel jej se vychloubat.

PAN TOBIÁŠ: A kdybyste byl obstaravač pohřbů, zde jsem!

(Tasí.)

(Vystoupí dva SOUDNÍ ZŘÍZENCI.)

FABIAN: Ó chrabrý pane Tobíáši, zadržte, zde přicházejí od soudu.

PAN TOBIÁŠ *(k Antoniovi)*: Však se brzo uvidíme!

VIOLA: Prosím, pane, schovejte meč, jestli vám libo.

PAN ONDŘEJ: I jakžpak ne, pane, milerád. – A co se týče toho, co jsem vám slíbil, slovo dělá muže; ponese vás lehce a dobře uzdy poslouchá.

PRVNÍ ZŘÍZENEC: To je ten muž; konej svou povinnost.

DRUHÝ ZŘÍZENEC: Antonio, zatýkám tě jménem vévody Orsina.

ANTONIO: Vy zajisté se ve mně mýlíte.

PRVNÍ ZŘÍZENEC: Ni za mák, pane; znám váš obličej, ač nemáte již čapku plaveckou. Ty odveď ho; ví, že ho dobře znám.

ANTONIO: Již musím poslechnout.

(K Viole.) To z toho jest,
že hledám vás; však není pomoci
a odpykám si to. Co počnete,
když teď mi nutnost káže prosit vás
o měšec můj? Ba víc mi toho žel,
co nemohu již pro vás učinit,
než toho, co mne sama potkává.
Vy žasnete? – Však buďte dobré mysli.

DRUHÝ ZŘÍZENEC: Již pojd'te, pane.

ANTONIO: Jsem nucen prosit vás o část těch peněz.

VIOLA: Jakých to peněz, pane? Za čestnou
tu vlídnost, již jste mi zde prokázal,
a také dojat vaší nesnází
rád ze své chudé, skrovné možnosti
vám něco půjčím. Mnoho nemám sám;
leč to, co mám, chci s vámi rozdělit:
zde polovice mého pokladu.

ANTONIO: Vy mi to upíráte? – Možno-li,
že moje služby prokázané vám
by dosti výmluvnosti neměly?
Tak nepokoušejte mou ubohost,
sic rozvahy mne pozbaví to tak,
že vyčtu vám svou každou laskavost vám učiněnou.

VIOLA: Nevím o žádné;
a neznám ani vaši tvář, ni hlas.
Víc nenávidím nevděk v člověku
než lhavou chloubu, žvavou opilost
neb jakoukoliv hříšnou poskvrnu,
jež otravuje silnou nákazou
nám slabou krev.

ANTONIO: Ó slyšte, nebesa!

DRUHÝ ZŘÍZENEC: Již dosti, pane; pojd'te, prosím vás.

ANTONIO: Jen ještě slovo. – Toho mladíka,
jejž tady vidíte, jsem napolo
již mrtva vyrval smrti z čelistí
a láskou přispěl mu tak posvátnou;
a jeho obraz, který sliboval
mi cenu ctihodnou, jsem zbožňoval.

PRVNÍ ZŘÍZENEC: Co po tom nám? Čas kvapí; pojd'te již.

ANTONIO: Leč ach, jak bídnou modlou jest ten bůžek!
Ty zhanbils dobrou tvář, Sebastiane.

Krom v mysli není v tvorstvu skvrny žádné
a ohyzdnými jsou jen duše zrádné.
Ctnost krásou jest; leč krásnotvárný klam
jen prázdná skříň, již natřel dábel sám.

PRVNÍ ZŘÍZENEC: Ten člověk zšílel; pryč s ním! Pojd'te, pane.

ANTONIO: Nuž dál.

(Odejde se soudními zřízenci.)

VIOLA: Ta slova z duše jdou tak zvášněné,
že sám si věří; – já však ještě ne.
Ó, ukaž se být pravdou, sne ty blahý,
že má mne za tebe, můj bratře drahý!

PAN TOBIÁŠ: Pojd' sem, rytíři; pojd' sem, Fabiane;
pošeptáme si pár moudrých průpovědek.

VIOLA: Děť „Sebastiane“! – Můj bratr žije
v mé duše zrcadle; tak podobný je
mně ve tváři; a tak se nosil vším,
i krojem, barvou, šatem ozdobným,
jímž napodobím jej. Ó, tak-li tomu,
jest vlídnost v bouřích, láska ve vln lomu!

(Odejde.)

PAN TOBIÁŠ: Zgruntu nepočetný, daremný holobrádek a větší
zbabělec než zajíc. Jeho nepočetnost jeví se v tom, že tu
opouští přítele v nouzi a zapírá jej; a co se týče jeho
zbabělosti, zeptej se Fabiana.

FABIAN: Sketa, svatoušský sketa a vymodlený v tom.

PAN ONDŘEJ: Ať mne čert – pustím se za ním a natluku mu.

PAN TOBIÁŠ: To udělej; namel mu řádně, ale kord netas.

PAN ONDŘEJ: Neudělám-li to –

FABIAN: Pojd'te, podíváme se, jak to vypadne.

PAN TOBIÁŠ: Poslední vindru na to vsadím, že z toho nebude nic.

(Odejdou.)

JEDNÁNÍ ČTVRTÉ

Scéna první

Před domem Oliviným.

(Vystoupí SEBASTIAN a ŠAŠEK.)

ŠAŠEK: A vy mi chcete namluvit, že nejsem poslán pro vás?

SEBASTIAN: Jdi po svých, jdi; jsi chlapík ztřeštěný;
a nech mne být.

ŠAŠEK: Dobře se drží, jen co je pravda! Ne, já vás neznám a moje slečna mne za vámi neposílá, že chce s vámi mluvit; a vám neříkají mladý pan Cesario; a tenhle nos není můj nos. Ničehož nic není to, co jest.

SEBASTIAN: Kdes jinde, prosím tě, rač uplatnit své bláznovství; mne neznáš.

ŠAŠEK: „Rač uplatnit své bláznovství!“ – Slyšel ta slova od nějakého velikána a teď je hází bláznů. „Rač uplatnit své bláznovství!“ – Bojím se, že ten velký hranáč, svět, se ještě stane uhlazeným hejskem. Prosím tě, odpásej své podivínství a řekni mi, jak se mám uplatnit u své paní. Mám se uplatnit tím, že řeknu, že přijdeš?

SEBASTIAN: Už jdi, ty trhlý brachu, prosím tě.
Zde spropitné; budeš-li otálet,
hůř budeš vyplacen.

ŠAŠEK: Na mou věru, máš otevřenou dlaň. Mudrci, kteří dávají bláznům peníze, pojišťují si chvalnou pověst – splatnou po čtrnácti letech.

(Vystoupí PAN ONDŘEJ.)

PAN ONDŘEJ: Tak vás tu zase mám, panáčku? Zde něco na památku!

(Udeří Sebastiana.)

Sebastian *(bije pana Ondřeje):* A tobě to a to a to a to! Což všichni lidé blázní?

(Vystoupí PAN TOBIÁŠ a FABIAN.)

PAN TOBIÁŠ: Zadržte, pane, sic vám vaše kordisko zahodím přes střechu.

ŠAŠEK: To hned povím slečně. Nechtěl bych vězet v kůži některého z vás ani za dva pětníky.

(Odejde.)

PAN TOBIÁŠ: Stůjte, povídám.

PAN ONDŘEJ: I nechte ho být; však já s ním jinak zatočím; udám ho k soudu pro poškození na těle, jest-li vůbec ještě právo v Ilýrii. Já ho sic uhodil napřed, ale na tom nesejde.

SEBASTIAN: Ruku pryč!

PAN TOBIÁŠ: Tak, tak, panáčku, však tě nepustím. Pojd'te, můj mladý vojáčku, čepel do pochvy. Vidím, že máte roupy; jen dál.

SEBASTIAN: Chci tě být prost. Co žádáš ode mne?
Víc troufáš-li si ještě, vytas meč.

PAN TOBIÁŠ: Cože, co? – Aj, tedy ti musím pustit unci neb dvě tvé všetečné krve.

(Vystoupí OLIVIE.)

OLIVIE: Stůj, Tobiáši, při svém žití, stůj!

PAN TOBIÁŠ: Slečno! –

OLIVIE: Či věčně tak to bude? Nešvarný
ty ztřeštěnce, jen do hor patřící
a slují divošských, kam o mravu
se pověst nedostala! – Pryč mi z očí!
Cesario, nebud'te uražen.
Pryč, nezdvoračku!

(Odejdou pan Tobiáš, pan Ondřej a Fabian.)

Milý příteli,
nech moudrou rozvahu, a ne svůj hněv
mít vrch v tom nešlechetném útoku,
jenž nespravedlivě tvůj ruší klid.
Pojď se mnou do domu a uslyšíš,
co daremných již kousků natropil
ten rváč, a tomu zde se usměješ.
Ty musíš jít; ne, neodpírej to.
Kéž osud toho trestu nechránil,
jenž v tobě moje druhé srdce zranil!

SEBASTIAN: Ký proud mne chvátí? Čím jsem opojen?
Neb šílím snad? – Či je to všechno sen?
Kéž obraznost mne v Léthé hrouží stále; –
a sním-li pouze, ať jen spím tak dále!

OLIVIE: Pojď, prosím tě. Zda poslouchat mne chceš?

SEBASTIAN: Chci, slečno, rád.

OLIVIE: Ó, splň, co slibuješ!

(Odejdou.)

Scéna druhá

V domě Oliviině.

(Vystoupí MARIE a ŠAŠEK.)

MARIE: Zde, prosím tě, vezmi na sebe ten hábit a ty vousy; ať myslí, že jsi ctihodný pan farář Topas. Dělej, já zatím zavolám pana Tobiáše.

(Odejde.)

ŠAŠEK: Dobrá, obleku to a budu se v tom přetvařovat a přál bych si, abych byl první, jenž se kdy přetvařoval v takovém šatu. Nejsem dost vytáhlý, abych ten úřad se ctí zastával, ani dost vychrtlý, aby mne považovali za pravého učence, ale řekne-li se o člověku, že je poctivec a dobrý hospodář, platí to zrovna tolik, jako řekne-li se, že je muž rozvážný a velký učenec. Zde jsou moji kumpáni.

(Vystoupí PAN TOBIÁŠ a MARIE.)

PAN TOBIÁŠ: Pozdrav tě Jupiter, pane faráři!

ŠAŠEK: *Bonos dies*, pane Tobiáši; neboť jako ten starý pražský poustevník, jenž nikdy neviděl péro ani inkoust, velmi vtipně řekl neteri krále Gorboduka: „To, co jest, jest,“ – tak já, jsa panem farářem, jsem panem farářem, neboť co jiného jest „to“ než „to“ a „jest“ než „jest“?

PAN TOBIÁŠ: Na něj, pane Topase!

ŠAŠEK: Hej ho! povídám. Pokoj tomuto vězení.

PAN TOBIÁŠ: Ten šibal to výborně napodobí; – vyskákaný šibal.

Malvolio (*zavřen vedle*): Kdo to volá?

ŠAŠEK: Ctihodný pan Topas, farář, jenž přichází navštívit posedlého Malvolia.

MALVOLIO: Pane Topase, pane Topase, milý, ctihodný pane Topase, dojděte k milostivé slečně.

ŠAŠEK: Ven, arcidáble! Jak lomcuješ tím člověkem! Mluvíš ty jen o slečnách?

PAN TOBIÁŠ: Dobře řečeno, pane faráři.

MALVOLIO: Pane Topase, nikdy se člověku tak nekřivdilo. Milý pane Topase, nemyslete, že jsem pomaten. Zavřeli mne zde do ohavné tmy.

ŠAŠEK: Fuj, nectný satane! Dávám ti jména nejmírnější, neboť jsem z těch vlídných lidí, kteří se i k dáblu chovají zdvořile. Povídáš ty, že ten příbytek je tmavý?

MALVOLIO: Jako peklo, pane Topase.

ŠAŠEK: Aj, má okna v arkýřích tak světlá jako zazděné střílny a ochozy k jihoseveru, tak skvoucí jako dřevo ebenové; a přece si stěžuješ na zatemnělost?

MALVOLIO: Nejsem šílen, pane Topase; povídám vám, to doupě je tmavé.

ŠAŠEK: Jsi na omylu, šílenče! Jářku, není temnoty krom nevědomosti, v které bloudíš víc než Egypťané ve svých mlžinách.

MALVOLIO: Povídám, ta komora je tmavá jako nevědomost, byť nevědomost byla tak tmavá jako peklo samo; a povídám, že nikdy nebyl člověk tak týrán. Nejsem více pomaten, než jste vy; zkuste to nějakou souvislou otázkou.

ŠAŠEK: Jaké jest mínění Pythagorovo o pernaté zvěři?

MALVOLIO: Že duše naší babičky možná přebývá v ptáku.

ŠAŠEK: Co soudíš o tom mínění?

MALVOLIO: Soudím povznešeně o duši a nikterak jeho mínění

neschvaluji.

ŠAŠEK: Měj se dobře! Setrvej dále v temnosti. Dříve ty uvěříš mínění Pythagorovu, než já ti přiznám rozum. A boj se zabíti sluku, abys nezbavil domova duši své báby. Měj se dobře.

MALVOLIO: Pane Topase, pane Topase!

PAN TOBIÁŠ: Můj nejzlatější pane Topase.

ŠAŠEK: Ano, plovu v každém proudu.

MARIE: Tos mohl provést také bez hábitu a vousů; on tě nevidí.

PAN TOBIÁŠ: Ted' vlastním hlasem na něho, a přijď mi povědít, jak se ti zdá; měl bych už rád ten celý žert s krku. Dá-li se nějak slušně pustit ven, byl bych tomu povděčen, neboť mám teď u své neteře takový vroubek, že není radno hnáti tu hru do krajnosti. Přijď potom hned za mnou do mého pokoje.

(Odejdou pan Tobiáš a Marie.)

ŠAŠEK *(zpívá):* Hej, pověz, milý Jeníčku,
co dělá dívka tvá?

MALVOLIO: Šašku! –

ŠAŠEK *(zpívá):* Má dívka špoulí hubičku.

MALVOLIO: Šašku!

ŠAŠEK *(zpívá):* Ach, proč je taková?

MALVOLIO: Šašku, povídám! –

ŠAŠEK *(zpívá):* Ó, má již ráda jiného –
Ha! – Kdo to volá?

MALVOLIO: Milý šašku, chceš-li mi prokázati dobrý skutek, přines mi svíčku, péro, inkoust a papír; jako že jsem poctivý muž, budu ti do smrti vděčen.

ŠAŠEK: Pan Malvolio?

MALVOLIO: Ano, dobrý šašku.

ŠAŠEK: Ach nastojte, pane! Jakkak jste přišel o svých pět smyslů?

MALVOLIO: Šašku, nikdy s člověkem tak šeredně nenakládáno.
Jsem tak dobře při smyslech jako ty, šašku.

ŠAŠEK: Jen zrovna tak dobře? Tedy jste se opravdu zbláznil, nejste-li při rozumu lépe než blázen.

MALVOLIO: Hodili mne sem jako nějaké haraburdí; drží mne ve tmě, posílají kněze ke mně, oslové, a dělají vše možné, aby mne připravili o rozum.

ŠAŠEK: Uvažte dobře, co mluvíte; kněz je tady. – Malvolio, Malvolio, kéž ti nebe vrátí smysly tvé! Hleď se vyspat a zanech marného blábolení.

MALVOLIO: Pane Topase! –

ŠAŠEK: Nepouštěj se s ním do řeči, milý brachu. Kdo? – Já, pane? Věru ne. Bůh vás provázej, milý, ctihodný pane Topase! – Amen, pravím já. – Zachovám se, pane, jak si přejete, zachovám.

MALVOLIO: Šašku, šašku, šašku, slyš –

ŠAŠEK: Ach pane, buďte trpěliv. Cože jste řekl? Jsem plísněn proto, že s vámi mluvím.

MALVOLIO: Milý šašku, opatři mi světlo a čtvrtku papíru. Pravím ti, že jsem tak zdravého rozumu jak jen kdo v Ilýrii.

ŠAŠEK: Ach žel; – kéž tomu tak bylo!

MALVOLIO: Při všem na světě, jsem! Milý šašku, jen trochu inkoustu, papíru a světla. A doruč to, co napíšu, mé paní; vynesete ti to víc než kterékoliv psaní, jež jsi kdy odevzdal.

ŠAŠEK: Opatřím vám to. Ale řekněte mi doopravdy, jste vskutku blázen, aneb to jen tak děláte?

MALVOLIO: Věř mi, nejsem; pravdu ti povídám.

ŠAŠEK: Ne, nikdy neuvěřím ztřeštěnci, dokud neuvidím jeho mozek. Přinesu vám světlo, inkoust a papír.

MALVOLIO: Šašku, co nejštědřeji se ti odměním. Běž, prosím tě.

ŠAŠEK (*zpívá*): Už jsem pryč,
a jak míč
budu u vás, pane, v mih;
za okamžik pouze
vyvedu vás z nouze
v divadlech jak starý Hřích.
Dřevěné se dýky chápe,
na Ďábla se v hněvu sápe,
křičí: Ďase proklatý!
Jako potřeštěnec k snědku
okousej si drápy, dědku.
Sbohem, kmotře rohatý!

(*Odejde.*)

Scéna třetí

Oliviina zahrada.

(Vystoupí SEBASTIAN.)

SEBASTIAN: Toť přec je vzduch; tam slunce nádherné;

toť perla od ní; cítím, vidím ji;

i ač mne obklopují zázraky,

přec nešílím. – Kde jest Antonio?

Já nemohl jej najít u Slona,

a přec tam byl; a řekli mi, že snad

kdes chodí po městě, mne hledaje.

Ted' jeho rada prokázala by

mi zlaté služby; neboť ač můj duch

a moje smysly o to vedou spor,

že může to být omyl nějaký,

ne šílenost, přec tato příhoda

a nával štěstí přesahuje tak

vše příklady a zdravé ponětí,

že skoro vlastním očím nevěřím

a válčím s rozumem, jenž říká mi,

bych věřil vše, jen ne, že šílen jsem

aneb ta dáma že jest šílená.

Vždyť kdyby byla, nemohla by tak

svůj řídit dům, svým lidem poroučet,

brát, dávat zprávy, obstarávat vše

tak přirozeně, pevně, rozvážně,

jak vidím, že to činí. Nějaký

v tom omyl jistě. – Tady slečna jde.

(Vystoupí OLIVIE a KNĚZ.)

OLIVIE: Ten chvat můj nekárejte. Dobře-li

to myslíte, s tím svatým mužem hned

a se mnou pojd'te vedle do kaple;

kde před ním, pod tím krovem posvátným,
svou věrnost cele přislíbíte mi,
by duše má, až příliš bázlivá
a pochybující, žít mohla v míru.
On utají to, dokud neuzdá
se vám, by všem to bylo vědomo;
a potom oslavíme oddavky,
jak slušno na můj rod. Co říkáte?

SEBASTIAN: S tím dobrým mužem jdu a s vámi hned,
a věrnost slíbiv, slib chci dodržet.

OLIVIE: Již veď nás, dobrý otče. Nebe září
na ten můj skutek vlídně při oltáři.

(Odejdou)

JEDNÁNÍ PÁTÉ

Scéna první

Před domem Oliviiiným.

(Vystoupí ŠAŠEK a FABIAN.)

FABIAN: Máš-li mne jen trochu rád, ukaž mi to psaní.

ŠAŠEK: Milý pane Fabiane, splňte mi také prosbičku.

FABIAN: Vše na světě.

ŠAŠEK: Nechtějte to psaní vidět.

FABIAN: To je, jako dá-li mi někdo psa a náhradou chce mého psa zpátky.

(Vystoupí VÉVODA, VIOLA, CURIO a DVOŘANÉ.)

VÉVODA: Jste z domu hraběnky Olivie, přátelé?

ŠAŠEK: Ano, pane, patříme k jejímu ozdobnému třepení.

VÉVODA: Znáš tě dobře; jak se máš, milý brachu?

ŠAŠEK: Abych pravdu řekl, pane, lépe se svými nepřáteli a hůře se svými přáteli.

VÉVODA: Právě naopak, lépe s tvými přáteli.

ŠAŠEK: Nikoliv, pane; hůře.

VÉVODA: Jak to může být?

ŠAŠEK: Inu, pane, ti mne chválí a dělají ze mne osla, kdežto moji nepřátelé mi řeknou do očí, že jsem osel; a tak, pane, svými nepřáteli prospívám v poznání sama sebe a od svých přátel jsem klamán; takže má-li se to s rozumným závěrkem tak jako s hubičkami, kde čtyři záporky tvoří dva doklady, tedy

se mám hůře se svými přáteli a lépe se svými nepřáteli.

VÉVODA: Aj, to je výborné.

ŠAŠEK: Na mou věru, pane, nikoliv; třeba byste ráčil vy býti jedním z mých přátel.

VÉVODA: Pro mne ti hůře nebude; zde dukát.

ŠAŠEK: Kdyby v tom nebyla dvojakost, pane, mohl byste z něho udělat dva.

VÉVODA: Ó, dáváte mi zlou radu.

ŠAŠEK: Strčte, pane, pro tentokrát svou dobrotivost do kapsy a dovolte svému tělu a krvi, aby jí byly poslušný.

VÉVODA: Dobře, tedy se dvojakostí prohřeším; tu máš druhý.

ŠAŠEK: *Primo, secundo, tertio* jest pěkná hra; a praví staré přísloví: „Do třetice všeho dobrého“; třičtvrtěnní takt, pane, je dobrá skočná časomíra; a také zvony u svatého Beneše by vám mohly připomenout: jeden, dva, tři.

VÉVODA: Pro ten mžik už ze mne více peněz nevyšaškujete. Dáte-li své paní vědět, že jsem tu a přál bych si mluvit s ní, a přivedete ji sem, snad že to probudí mou štedrost k dalšímu.

ŠAŠEK: Nuže, pane, uhýčkejte svou štedrost, než se vrátím. Již jdu, pane; však nerad bych, abyste mou touhu něco dostat měl za hřích lakoty; ale jak pravíte, pane, nechte svou štedrost podřímnout a já ji vzbudím co nevidět.

VIOLA: Zde, pane, muž, který mne zachránil.

(*Vystoupí ANTONIO a SOUDNÍ ZŘÍZENCI.*)

VÉVODA: Tu jeho tvář mám v dobré paměti; leč tenkrát, když jsem posléz viděl ji, jak Vulkán byla černá války dýmem.

Byl kapitánem pouhé skořápky,
i mělkým ponorem i velikostí
vše bezcenné, leč s ní v tak zhoubný boj
se utkal s naší lodí nejtěžší,
že samou závistí i hlasem těch,
jimž ztráty činil, slávy pokřikem
byl čestně pozdravován. – Co je s ním?

PRVNÍ ZŘÍZENEC: Orsino, to jest ten Antonio,
jenž zajal Fénixe, když s nákladem
plul z Candie, a týž, jenž palubu
ztek lodi Tygra, když váš bratranec,
mladistvý Titus, přišel o nohu.
Zde v městě, studu, řádu vzdoruje,
ve rvačce soukromé byl postižen.

VIOLA: On, pane, prokázal mi laskavost
a pro mne tasil; ale nakonec
mne prapodivnou řečí pokáral;
vím, že to byla jenom zmatenost.

VÉVODA: Zlověstný piráte, ty lupiči
na vodách mořských, jaká šílenost
tě vedla na milost a nemilost
k těm, jež tak citelně a krvavě
jsi svými nepřáteli učinil?

ANTONIO: Orsino, jasný pane, dovolte,
bych setřás jména, jež mi dáváte.
Antonio co živ ni pirát nebyl,
ni lupič, ačkoliv se přiznávám,
že dost mám důvodů a příčiny
Orsinovým se nepřitelem zvat.
Moc kouzelná mne táhla sem; ten hoch,
ten nevděčník, jenž u vás stojí tam,
z krutého moře tlamy zpěněné

a rozvzteklén mnou byl zachráněn.
Byl beznadějný vrak, já navrátil
mu život zas a k tomu přidal jsem
svou lásku nezištnou a bezměrnou,
vše jemu patřící. Jen pro něho
a z čiré lásky do nebezpečí
jsem vydal se v to nepřátelské město
a tasil jsem na jeho obranu,
když ohrožen. A když mne dopadli,
tu jeho licoměrnost, nechtějíc
mou tíseň sdílet, naučila jej
mne tváří ze známosti vycizit,
a věcí dvacet roků vzdálenou
se stal mi v jednom oka mžiknutí
a upřel mi i vlastní měšec můj,
ježž svěřil jsem mu k jeho potřebě
as před půl hodinou.

VIOLA: Jak možno to?

VÉVODA: Kdy přišel do města?

ANTONIO: Dnes, pane můj;
a předtím po celé tři měsíce,
ni jedné chvílky nevyjímaje,
jsme dnem i nocí byli pospolu.

(Vystoupí OLIVIE a DRUŽINA.)

VÉVODA: Zde hraběnka; – ó nebe na zemi!
Leč k tobě, brachu: ty jsi pomaten;
tři měsíce ten hoch byl v službách mých;
však o tom pozděj. Teď s ním odstupte.

OLIVIE: Co chce můj pán, by nestalo se hned,
čím zavděčit se muž Olivie? –
Cesario, vy rušíte svůj slib.

VIOLA: Slečno!

VÉVODA: Spanilá Olivie –

OLIVIE: Co říkáte, Cesario? – Můj kníže –

VIOLA: Můj pán chce mluvit; a já mlčet musím.

OLIVIE: Cos-li to, pane, na tu starou notu,
jest mému sluchu nestravné to tak
a odporné jak vyťí po hudbě.

VÉVODA: Tak stále ukrutná?

OLIVIE: Tak stálá, pane.

VÉVODA: Jak, ve mraznosti? Slečno nevlídná,
k níž na nevděčném, chladném oltáři
má duše oběť vydechovala
tu nejsvětější, jakou pobožnost
kdy přinášela! – Co mi zbývá teď!

OLIVIE: Co ráčí kníže uznat za slušno.

VÉVODA: Proč, kdybych srdce měl to učinit,
bych jako onen lupič egyptský,
když umíral, – co rád mám, nezabil
v tom divém žárlení, jež někdy má
i příchuť šlechetnosti? – Slyšte však:
že za nic máte moji oddanost
a poněvadž i zčásti nástroj znám,
jenž z místa páčí mne ve vaší přízni,
v své mramorové žijte krutosti;
leč tady toho milce vašeho,
jejž zbožňujete, vím, a který mi –
buď nebe svědkem! – také drahý jest,
jej vytrhnu z těch očí ukrutných,
kde trůní svému pánu na úkor.
Pojď, chlapče, se mnou; mysl má je zlá;

chci jehně milené dát v obětnici,
bych ztrýznil srdce vraní v holubici.

VIOLA: A já co nejradostněj, volně, rád,
bych dovršil to, umru tisíckrát.

OLIVIE: Kam jde Cesario?

VIOLA: Jdu za tím, jež
víc miluji než zrak a žití cenu,
víc, než kdy budu milovati ženu.
Ó, ztrestej mne, ty mocné nebe tam,
když klamem lásce své se urouhám!

OLIVIE: Ó, jak jsem pohrzena, zklamána!

VIOLA: Kdo klame vás? Kdo ubližuje vám?

OLIVIE: Sám sebe zapomněls? Je to tak dávno?
Ať zbožný mnich sem přijde.

(Odejde jeden z družiny.)

VÉVODA: Ty již pojď.

OLIVIE: Kam? Stůj, Cesario, můj choti!

VÉVODA: Choť!

OLIVIE: Choť! – Můž-li zapřít, co jej ke mně víže?

VÉVODA: Ty její manžel, brachu? –

VIOLA: Ne, můj kníže.

OLIVIE: Ach žel, jen zotročilost bázně tvé
tě pudí rdousiti tvé vlastnictví.
Nic neobávej se, Cesario;
své štěstí vezmi; buď, co víš, že jsi,
a budeš velký jako postrach tvůj.

(Vystoupí KNĚŽ.)

Ó vítej, otče! – Zapřísahám tě
tvou ctihodností, rci, ač v úmyslu
jsme měli dříve chovat v tajnosti,
co věcí běh teď zjevil předčasně,
rci, otče, co se stalo mezi mnou
a tímto mladým mužem.

KNĚZ: Uzavřen

byl věčný svazek lásky, osvědčen
vzájemným sobě rukou podáním,
posvátným políbením zpečetěn
a stvrzen vyměněním prstenů,
a této smlouvy obřad veškerý
mým zplatněním úřadem a svědectvím.
Od oné chvíle podle orloje
jen o dvě hodin spěl jsem hrobu blíž.

VÉVODA: Ó klamné vyžle! – Kam to přivedeš,
až čas ti jíním hlavu poseje?
Či zbujníš tak v svém klamstvu neblahém,
že skácíš se svým vlastním rozpřahem?
Jdi, vezmi ji; však hled' být někde v dáli,
kde nikdy víc bychom se nesetkali!

VIOLA: Můj pane, věřte –

OLIVIE: Nepřísahej nic;
buď méně bázliv a buď věren víc.

(Vystoupí PAN ONDŘEJ.)

PAN ONDŘEJ: Pro lásku boží, ranhojiče! A druhého pošlete hned
k panu Tobiášovi.

OLIVIE: Co se stalo?

PAN ONDŘEJ: Rozbil mi hlavu vejplů a také panu Tobiášovi
nasadil krvavý hřebínek. Pro lásku boží, pomoc! Pět set bych

za to dal, abych byl doma.

OLIVIE: Kdo to udělal, pane Ondřeji?

PAN ONDŘEJ: Hraběcí panoš, nějaký Cesario. Měli ho za sketu, ale on je vtělený dábel.

VÉVODA: Můj panoš Cesario?

PAN ONDŘEJ: Kýho šlaka, tady jest! Vy jste mi roztloukl hlavu pro nic za nic; a k tomu, co jsem udělal, byl jsem poštván panem Tobiášem.

VIOLA: To mně říkáte? Já vám neublížil; vy bez příčiny na mne tasil jste; však já jsem dobřil vás a nezranil.

PAN ONDŘEJ: Je-li ranou lebka krvavá, tedy jste mne zranil. Krvavá lebka vám tuším není nic.

(Vystoupí PAN TOBIÁŠ veden ŠAŠKEM.)

Zde kulhá sem pan Tobiáš, uslyšíte víc. Leč kdyby nebýval podnapilý, byl by vás jinak polechtal, než to udělal.

VÉVODA: Aj, pane, jak vám je?

PAN TOBIÁŠ: A je to všechno jedno! Škrábnul mne, a konec. – Trumbero, neviděls ranhojiče Ryšu, trumbero?

ŠAŠEK: Ó, ten je na mol, pane Tobiáši, již před hodinou; oči mu zapadly v osm hodin ráno.

PAN TOBIÁŠ: Tedy je ničema, naškrobený povalovač; nenávidím takového opilého ničemu.

OLIVIE: Odved'te ho. Kdo tu spoustu na nich provedl?

PAN ONDŘEJ: Pomohu vám, pane Tobiáši; dáme se obvázat spolu.

PAN TOBIÁŠ: Vy mi pomůžete! Osel, hlupák a dareba, vychrtlý dareba, hejl!

OLIVIE: Uložte ho do postele; a ránu ošetřte.

(Odejdou šašek, pan Tobiáš a pan Ondřej.)

(Vystoupí SEBASTIAN.)

SEBASTIAN: Mne rmoutí, paní má, že zranil jsem
vám příbuzného; kdyby však to byl
můj vlastní bratr, bezpečnost i rozum
by přiměly mne jednat zrovna tak.
Vy na mne hledíte tak podivně,
a tedy vím, že jsem vás urazil.
Ó drahá, odpusťte již pro ten slib,
jež před nedávnem vyměnili jsme.

VÉVODA: Táž tvář, týž hlas i šat – v dvou osobách;
toť vzdušná vidina, jež jest a není!

SEBASTIAN: Antonio, ó můj Antonio!
Jak hnětly, trýznily mne hodiny,
co jsem tě ztratil.

ANTONIO: Ty – Sebastian?

SEBASTIAN: Zda toho bojíš se, Antonio?

ANTONIO: Jak jste se oddělili? Jablko
v dvě rozkrojené v polovičkách svých
si není bližší nežli tito dva.
Kdo jest Sebastian?

OLIVIE: Ó divů div!

SEBASTIAN: Či stojím tam? Já nikdy neměl bratra;
a není ve mně bohů vlastnosti
být zde i všude. – Sestru měl jsem jen,
již pohltily slepé peřeje.
(K Viole.) Jak, probůh, jste mi příbuzen? Kde vlast
jest vaše? Jaké jméno? Rod?

VIOLA: Jsem z Messaliny; zvalť Sebastian
se otec můj a Sebastiana
jsem bratra měl, jenž v takém obleku
v svůj vlhký sešel hrob. A může-li
duch na sebe vzít podobu i šat,
vy strašit přišel jste.

SEBASTIAN: Jsem vskutku duch,
leč oděn hmotnou těla podobou,
již vzal jsem na se v lůně matky své.
Tak vše se srovnává, že kdybyste
byl dívkou, slzy své bych na tváře
vám nechal téct a zvolal: Třikráte
mi vítej, utonulá Violo!

VIOLA: Můj otec na čele měl znamení.

SEBASTIAN: A tak měl můj.

VIOLA: A zemřel právě v den,
kdy třináct roků bylo Viole.

SEBASTIAN: Tu vzpomínku mám živě v duši své!
On vskutku skončil smrtelnou svou pouť
v ten den, když sestře bylo třináct let.

VIOLA: Když nebrání nám nic být šťastnými
než mužský ten mnou osvojený šat,
dřív neobejmete mne, dokud vše,
čas, místo, osudy se neshodnou,
že já jsem Viola. To dosvědčím
a dovedu vás ke kapitánu
zde v městě, kde své dívčí šaty mám.
On rukou pomocnou mne zachránil
a šlechtný ten hrabě přijal mne
ku svému dvoru. Všechno další pak

jen služba byla mezi pánem tím
a touto dámou.

SEBASTIAN (*k Olivii*): Z toho omyl váš;
leč po svém sklonu tíhla příroda.
Vy s dívkou byla byste v sňatek vešla
a v tom, jak živ jsem, nejste zklamána,
neb s mužem panicem jste oddána.

VÉVODA: Nic nežasněte; čackáť jeho krev. –
Když tomu tak, jak v zrcadle se zdá,
z těch trosek vezmu také štěstí své.
(*K Viole.*) Tys, hochu, řek mi tisíckrát, že nikdy
tak ženu rád mít nebudeš jak mne.

VIOLA: A vše, co řekla jsem, znov přísahám
a v duši věrně zachovám to vše,
jak nebes klenba chová oheň ten,
jenž dělí den a noc.

VÉVODA: Podej mi ruku
a ukaž se mi v dívčím šatu svém.

VIOLA: Ten kapitán, jenž na břeh přived mne,
má dívčí šaty mé. Ted' uvězněn
jest pro nějaký spor s Malvoliem,
domácím správcem u hraběnky zde.

OLIVIE: Hned budiž propuštěn. Malvolia
sem přived'te; však žel, ted' vzpomínám,
že prý ten ubožák jest pomaten.

(*Vystoupí ŠAŠEK s psaním a FABIAN.*)

Mé vlastní roztržité blouznění
mi vypudilo z mysli jeho trud.
Co dělá, brachu?

ŠAŠEK: Abych pravdu řek, vzácná slečno, ohání se proti

Belzebubovi tak statečně, jak jen kdo v jeho poměrech může. Tady vám napsal list; měl jsem vám jej dodat již ráno, ale dopisy blázna nejsou evangelium a nezáleží na tom, kdy se odevzdají.

OLIVIE: Otevři to a čti.

ŠAŠEK: Tedy hledíte povznést mysli své, když blázen bude mluvit za šilence. (Čte.) *Přisámbůh, slečno –*

OLIVIE: Jak! Jsi šílen?

ŠAŠEK: Nikoliv, slečno, čtu jen věci šílené. Ráčí-li to Vaše Vzácnost chtít slyšet, jak to být má, musí mi také dovolit, abych to přečetl patřičným hlasem.

VIOLA: Prosím tě, čti to s rozumem.

ŠAŠEK: Tak čtu, madono! – Ale čísti to s jeho rozumem znamená čísti tak a nejinak. Protož pozor, má princezno, a dopřejte mi sluchu!

OLIVIE (k Fabianovi): Přečtěte to vy, pane.

FABIAN (čte): *Přisámbůh, slečno, ubližujete mi a svět to zví. Přesto, že jste mne dala zavřít do tmavé komory a vydala do rukou svého opilého strýce, jsem při zdravých smyslech tak dobře jako Vaše Vzácnost. Mám váš vlastní dopis, který mne vyzýval, abych se tvářil, jak jsem to činil, a nemám pochybnosti, že jím sebe ospravedlním a vás zahanbím. Sudťe o mně, jak vám libo. Zapomínám poněkud na šetrnou úctu a mluvím z hloubi křivdy mně učiněné. Ztřeštěně týraný Malvolio.*

OLIVIE: A to psal on?

ŠAŠEK: On, slečno.

VÉVODA: V tom nejeví se právě zmatenost.

OLIVIE: Vy, Fabiane, vyprostěte ho a přiveďte ho sem.

(Odejde Fabian.)

Až, pane můj,
vše uvážíte, ráčíte-li pak,
bych sestrou byla vám, jak přál jste si,
bych ženou byla, tedy jeden den
ať korunuje tento svazek náš
zde v domě mém, a račte být můj host.

VÉVODA: Co nejochotněj беру pozvání.

(K Viole.) Váš pán vás propouští; a za služby
mu prokázané s takým zapřením
své ženskosti a pro váš jemnocit
a útlý zvyk tak málo příhodné,
když dlouho tak jste pánem zvala mne,
zde ruka má a nadál budete
mou paní vy.

OLIVIE: Mně sestrou; vždyť jí jste.

(Vystoupí FABIAN s MALVOLIEM.)

VÉVODA: To je ten šílenec?

OLIVIE: Tak, pane můj.
Jak jest, Malvolio?

MALVOLIO: Vy, slečno, jste
mi ublížila, krůtě ublížila.

OLIVIE: Že já, Malvolio? – Ne!

MALVOLIO: Ano, slečno.

Jen prosím přečtete si tento list.
To nezapřete, že to vaše ruka.
Napište jednu řádku, možno-li,
jež písmem nebo slohem různí se,
neb rcete, že to vaše pečeť není,
váš výmysl; nic upříti vám nelze.

Nuž tedy, jen se k tomu přiznejte
a na slušnost mi řekněte a čest,
proč také zřejmé známky přízně své
jste dávala mi, vyzývala mne,
bych před vás chodil jenom s úsměvem
a s nakříž vázanými podvazky,
bral žluté punčochy a mračil se
na pana Tobiáše a váš lid?
A když, svou nadějí vás poslušen,
jsem jednal tak, proč dovolila jste
mne věznit, držet v tmavé komoře,
mne od kněze dát navštěvovati
a nejpověstnějšího hlupáka
a blázna ze mne dělat, s jakým kdy
si zahrál špatný vtip. Nu rcete, proč?

OLIVIE: Malvolio, to není písmo mé,
ač věru mému velmi podobno;
toť očividně ruka Mariina.
A teď si vzpomínám, jak ponejprv
jsem od ní zvěděla, žeš šíleným,
a nato přišels usmívaje se
a všechen tak, jak uloženo ti
v tom listu. Upokoj se, prosím tě;
zlý kousek s tebou tady ztropen byl,
i až se dopídíme příčiny
a původců, ty budeš žalobcem
a také soudcem ve své vlastní při.

FABIAN: Má vzácná slečno, račte poslechnout;
ať žádný spor a žádný příští svár
mír nekalí té krásné hodiny,
jejížto svědkem byl jsem žasnoucím.
V to doufaje, se zřejmě přiznávám,
že s panem Tobiášem nastrojil

jsem tento úklad na Malvolia
za jeho urputný a příkrý mrav,
jenž nás tak proti němu popudil.
List psala Marie, pan Tobíáš,
co mohl jen, ji k tomu nabádal;
a za odměnu se s ní oženil. –
Jak zlobou žertovnou to provedeno,
spíš budí smích než volá o pomstu,
když urážky se spravedlivě zváží,
jež na té straně činěny i tam.

OLIVIE: Jak týrali tě, bloudku ubohý!

ŠAŠEK: Inu „někteří se velcí narodí, jiní si velikosti dobudou a jiným se velikost musí vnutit“. Také já, pane, hrál v té komedii; jistého pana Topase, pane; ale na tom nesejde. – „Přisámbůh, šašku, nejsem šílený!“ – Pamatujete se? „Slečno, co se smějete tak prázdnému lotru? Nesmějete-li se, je jako zařezán“ – Hle, hle, jak ten kolotoč času přináší odplatu.

MALVOLIO: Však pomstím se na celé vaší smečce!

(Odejde.)

OLIVIE: Ba věru, krůtě nakládáno s ním.

VÉVODA: Kdos jděte za ním, usmířete jej.

Nic o tom kapitánu neřekl
nám ještě; až se o něm dozvíme
a zlatá chvíle bude příznivá,
ve slavný sňatek vstoupí pospolu
vše sobě drahé duše. Do těch čas
chcem, vzácná sestro, vaším hostem být.
Již pojd', Cesario, tím budeš mi,
jsa ještě jinoch; leč až v jiném šatě
zas uvidím tu postavu tvou něžnou,
mou budeš paní, mého srdce kněžnou.

(Odejdou všichni kromě šaška.)

ŠAŠEK *(zpívá): Když byl jsem ještě malý hoch*

*– ať vítr duje, prší jen –,
já ztropil, kde jsem jen co moh;
neb déšť má dolů každý den.*

Když v mladický jsem dospěl věk

*– ať vítr duje, prší jen –,
vše schovávali pod zámek;
neb déšť má dolů každý den.*

A když jsem se pak oženil

*– ať vítr duje, prší jen –,
chléb v hospodě jsem prolenil;
neb déšť má dolů každý den.*

I když jsem ležel v posteli

*– ať vítr duje, prší jen –,
já snil o plném korbeli;
neb déšť má dolů každý den.*

Tak dlouho svět se kutálí;

*– ať vítr duje, prší jen –,
co na tom! – Hru jsme dohráli;
kéž líbíme se každý den!*

William Shakespeare
Večer tříkrálový

Vydala **Městská knihovna v Praze**
Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. vydání
Verze 1.0 z 9. 5. 2013